

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani.
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“, Sibiu

Foaie politică Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.
Adresa telegrafică: „Foaia Poporului“, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI,
(Strada Măcelarilor Nr. 12.)
Un șir petiț prima-dată 14 bani, a doua-cară
12 bani, a treia-oraă 10 bani.

Programul nostru național.

II.

După cum am spus în numărul trecut, întâiul program național mai lămurit l-au hotărât reprezentanții națiunii române la 3 Maiu. 1848, în adunarea de pe Câmpul Libertății. Programului acestuia i-s'a dat, potrivit împrejurărilor, o formă nouă, cu acelaș fond, în conferența națională ținută tot în luna Maiu, anul 1881 la Sibiu. Programul acesta a rămas neschimbat până'n ziua de astăzi, explicându-se numai teva mai amănunțit, mai ales punctele privitoare la viața economică a noastră, în conferența națională ținută în Sibiu la sfârșitul lui Decemvrie 1904.

În programul național dela 1881 se spun la început următoarele:

Partidul național va lucra pe teren legal (nu prin revoluție) pentru câștigarea următoarelor drepturi:

1. *Încât privește Transilvania, recâștigarea autonomiei sale.*

Toate statele de pe pământ sunt împărțite în părți mai mici, pentruca să poată fi administrate mai ușor. Fiecare din aceasta despărțitură hotărăște în anumite treburi singură, cum să se folosească de veniturile, ce le are, cum să fie regulate anumite părți din viața oamenilor, cari o alcătuiesc.

Drepturile acestea de-a hotărî în anumite lucruri după voința proprie, alcătuiesc *autonomia* (neatârnierea).

Așa avem la noi, în viața politică, *comuna*, care își are autonomia ei, apoi *comitatul*. În viața bisericească avem *parohia* și *dieceza*. Toate comitatele alcătuiesc *statul*, toate diecezele *mitropolia*. Împărțirea aceasta după comitate e făcută însă numai pentru ușurarea administrării țării, căci de fapt autonomia (neatârnierea) comitatelor e foarte neînsemnată, sistemul de alegere al membrilor dela adunările comitatense așa de păcătos și nedrept, încât și la comitat tot cei din centru, dela minister, din Budapesta hotărăsc la urma urzii.

Autonomia aceasta mai mult pe hârtie, mărginindu-se numai la un ținut mic, cât cuprinde un comitat, mai are încă un rău. Partea cea mai mare a dărilor, pe cari le dăm noi cetățenii statului dintr'un comitat, nu se întorc tot în folosul nostru. Guvernele Ungariei dela 1867 încoace au fost și sunt toate stăpânite de așa numita „idee de stat național maghiar“, adică ideea barbară de-a maghiariza pe toți cetățenii Ungariei, adică pe majoritatea (partea cea mai mare) populațiunii.

Ca să-și ajungă scopul nu se mulțu-

mesc numai cu aceea, că nu ne ajută din mijloacele statului la înaintarea noastră culturală, potrivit jertfelor de sânge (armata) și bani (dările), ce le dăm, — și și dacă ne ajută foarte puțin, pun condițiuni rușinoase pentru noi, — dar caută să ne împedecă și în desvoltarea noastră economică.

Ajutoarele de zeci și sute de milioane de coroane pentru ridicarea de fabrici, pentru construirea de drumuri împărătești (șosele) și căi ferate, pentru colonizări, pentru creșterea vitelor, pentru înaintarea agriculturii, a meseriilor și comerțului se dau astfel, încât noi Românii să nu putem avea folos din ele, sau, când n'au încătrău, un folos foarte mic.

În privința aceasta în Austria, ceea-laltă jumătate a monarhiei noastre, stau cu totul altminteri lucrurile. Ea e împărțită în o mulțime de țări mai mici sau mai mari, numite provincii*), cari fiecare își au dieta lor proprie, în care hotărăsc deputații provinciei cu privire la școale, drumuri, meserii, comerț, agricultură. În dieta cea mare numită *Reichsrat*, care își ține ședințele în Viena, se fac numai legi, cari statoresc principiile (arată căile), după cari lucrează dietele provinciale, apoi legi, cari privesc statul întreg (pentru dări, armată, căi ferate principale, canaluri, ajutoarea provinciilor ș. a.).

Având fiecare provincie autonomia ei, se poate mai bine interesa de înaintarea vieții economice și culturale a locuitorilor ei, căci are și mijloace destule. Dar nici cu autonomia aceasta nu mai sunt mulțumiți toți cetățenii. Austria încă e un stat locuit de mai multe popoară, așa că în fiecare provincie locuiesc cam câte două sau mai multe popoară. Între acestea e de mulțori neînțelegere.

De aceea s'a pornit o mișcare pentru *autonomia națională*, adică fiecare popor să formeze un ce întreg, care să hotărăscă cu privire la ținutul locuit de el aceea ce hotărăște acum dieta provincială. Mișcarea aceasta a și avut o biruință până acum în *catastrul național*, adică în alcătuirea de liste electorale deosebite după popoară, având fiecare popor să-și aleagă deputații săi.

Cum e la noi în Ungaria, am arătat mai sus. Ca să scăpăm de iobăgia cea nouă politică, culturală și economică, în care ne-au adus legile votate de dieta din Buda-

*) Provinciile austriace sunt, începând dela răsărit, următoarele: Bucovina, Galiția, Silezia, Moravia, Bohemia, Austria-de-sus, Austria-de-jos, Tirolul cu Vorarlberg, Salisburgia, Stîria, Carintia, Carniola Görz și Gradisca, Istria, Triestul și Dalmația. Toate împreună formează statul numit Austria.

pesta în contra voinței noastre, reprezentanții națiunii române din Transilvania și Ungaria au pus ca punct întâiu al programului nostru național *lupta pentru autonomia Transilvaniei*. Vrem să avem în Transilvania dieta noastră proprie, vrem ca din ceace dăm noi statului să primim pentru desvoltarea noastră culturală și economică aceea ce ne cade potrivit numărului nostru și potrivit jertfelor, ce le aducem. Vrem să fim stăpâni în casa noastră, fără să tragem însă din trecutul făcut barbar de străinii veniți printre noi, învățătura de-a le croi acestora un viitor asemenea.

Și când cerem autonomia Transilvaniei, leagănul neamului nostru, cerem ceva ce a mai fost o mie de ani. *Transilvania și-a avut totdeauna autonomia ei*, după cum ne dovedește istoria. Nu numai atât! Românii au avut în Transilvania și Ungaria din timpurile cele mai vechi ținuturile lor proprii, în frunte cu voievozi și cnezi români. Au avut deci *autonomie națională*, pe care au pierdut-o din cauza vitregimii timpurilor trecute și a slăbiciunii lor, pe care trebuie însă să și-o recucerească.

Drepturile noastre naționale vechi le vom dovedi — în alt articol — cu documente de-ale dușmanilor noștri.

Prea mare îndrăzneală. Un inspector școlar din părțile Bănătlui are îndrăzneala să silească pe învățătorii noștri confesionali să cumpere pentru biblioteca școlilor confesionale niște cărți din *Népiszkolaí ifjusagi könyvtar*, adică dintr'o bibliotecă străină și ca limbă și ca simțire, căci de bună samă noi Românii suntem batjocoriți în ea. Inspectorul mai spune, că e poruncă dela ministru, ca să se cumpere cărțile. Minte! Oricât de mult calcă un ministru unguresc legile, când e vorba de noi Românii, o astfel de poruncă nu dă, căci el nu poate porunci deadreptul sau prin slujile lui, inspectorii, nici învățătorilor noștri confesionali, nici conducătorilor școlilor noastre confesionale. Ei pot numai *controlă*. Porunci, cari trebuie să fie ascultate, dau numai *consistoarele* noastre. Acestea trebuie să aducă învățătorii noștri la cunoștință orice încercare de încălecare ar îndrăzni să facă organele dușmane nouă.

O propunere potrivită a lui Scotus Viator. Marele apărător al naționalităților din Ungaria, prietînul nostru *Scotus Viator*, iară îi face pe Jidano-Maghiarii dela gazetele lor să scuipe cătran. În Croația e vorba să se facă alegeri nouă pentru dieta din Zagreb (Agram) după modelul celor ce se fac în Ungaria. Scotus Viator a trimis scrisori la căpeteniile partidelor din Croa-

ția, propunându-le să întocmească o comisiune de bărbați europeni, cari să controleze felul, cum se fac alegerile. Membrii acestei comisii să fie gazetari englezi, germani și francezi, cari să meargă pe la toate alegerile din Croația.

Bine ar face Croații, dacă ar primi propunerea înțeleaptă a lui Scotus Viator, căci s'ar dovedi de nou în fața Europei civilizate, cât de putredă e Ungaria.

Prostii inspectoriale. Subinspectorul școlar cel nou al comitatului Turda-Arieș a inspectat mai multe școli românești, vorbind cu acest prilej cele mai mari prostii. Într'un loc le-a spus copiilor să învețe cu tot dinadinsul limba maghiară, căci altminteri nu-și vor putea vinde, când vor fi mari, marfa la târg în oraș! Se'nțelege, că școlarii n'au înțeles boabă din toate prostiile lui, căci altminteri de sigur i-ar fi spus jupânului, că *cine vrea să cumpere ceva la noi în Ardeal trebuie să știe limba Ardealului, care e cea românească.* La altă școală a spus, că învățătorul n'ar trebui să-i mai învețe pe copii și românește, că românește știu deja. Aici ar fi trebuit să i-se spună, că noi numai în limba noastră vrem să învățăm la sate, căci de limbi străine n'avem nici un folos, mai ales că ce brumă învață copilul și într'o școală de stat la sate, uită până e mare, dar afară de aceea slujbașii venetici pripășiți printre noi trebuie, chiar după lege, să învețe ei limba noastră.

Invingerea limbii materne în Rusia. Ministrul școlilor din Rusia a prezentat Dumei (dietai rusești) un proiect de lege, prin care Finlandezii și Svezii (în partea de mezañoapte-apus a Rusiei) au drept să folosească în școlile lor limba lor maternă.

Deputații ticăloși ai Basarabiei pot din nou vedea, ce crimă au săvârșit, când n'au luptat în Dumă pentru introducerea limbii române în școlile populare din Basarabia. Guvernul rusesc, care în multe privințe e mai bun decât cel unguresc, s'ar fi învoit.

Cei din America pentru cei de-acasă. Am arătat într'unul din numerele trecute propunerea făcută de un Român emigrat la America de-a strânge acolo, de bună voie, bani, cu cari ziceam noi, să se ajutore școlile noastre din Ungaria și Transilvania. *Nemții* au și început să lucreze în privința aceasta. După cum cetim în foile nemțești, în New-Yersey s'a înființat o „Uniune (societate) a Germanilor din Ungaria“. Scopul ei e strângerea de bani la Germanii emigrați în America. Bani aceștia se vor trimite conaționalilor lor din Ungaria, ca să sprijinească școlile germane, să înființeze școli nouă și să dea burse (stipendii) la școlari germani. Uniunea mai vrea să ajutore pe Germanii emigrați în America, ușurându-le aflarea de lucru. Ii va ajuta și în cazuri de nenorociri. Va înființa în secțiile locale biblioteci cu cărți și gazete bune nemțești.

Iată o pildă bună!

O alegere de învățător. Zilele trecute s'a făcut alegerea de învățător la școala comunală din Curtici. Străinii voiau să ajungă acolo un învățător ungur, de aceea i-s'a poruncit notarului să zădărnicească reușita unui candidat al Românilor. De aceea notarul a adus la locul de alegere mai mulți jandarmi, unealta obicinuită a guvernului la toate alegerile, ca să intimideze (in-

frice) pe Români să nu voteze pentru candidatul lor. Notarul a avut totodată îndrăzneala să spună, că respinge candidatura unui Român. Aceasta a nemulțumit atât de mult pe Români, încât aceștia au început să protesteze în contra amestecului notarului în alegere și l-au provocat să plece. Notarul crezând că va înfrica și mai mult pe Români, a ordonat jandarmilor ca să întrebuițeze puterea brutală față de Români. S'a născut un mare tumult și numai în urma intervenției (intrepunerii) cu tărie a președintelui alegerii, protopopul Olariu, s'a putut înlătura o nouă vărsare de sânge din partea jandarmilor.

Făcându-se liniște, s'a început votarea. Candidatul român, Ion Murgu, a fost ales cu o majoritate de voturi.

Mișcarea națională a Germanilor din Ungaria. La începutul acestei luni s'a ținut în Eltendorf, comitatul Eisenburg (Vas, dincolo de Dunăre înspre Austria) o adunare populară germană, la care au luat parte o mulțime de țărani germani. Scopul a fost alcătuirea unei Asociațiuni pentru cultura poporului german. La adunare au luat parte și Germani (Șvabi) din Bănat. Dl Steinacker, un vechiu luptător pentru deșteptarea națională a Germanilor din Ungaria, fost și deputat, a ținut o vorbire foarte însuflețitoare despre starea Germanilor din patrie; un alt German din Bănat a arătat lupta începută de Șvabi pentru limba și cultura lor națională; al treilea vorbitor din Zepling a dat în numele celor adunați asigurarea, că toți vor ține cu tărie la limba și cultura germană. Pe urmă s'a constituit Asociațiunea.

Salutăm cu căldură pe tovarășii cei noi în lupta pentru drepturi egale pe samaturor naționalităților din patrie și le dorim izbândă.

Goana împotriva legii creștine. Să nu credeți, că Turcii mohamedani sau Chinezii păgâni au pornit la luptă contra creștinilor! Nu, sunt Jidanii și jidăniții din Ungaria. De data aceasta aducem două dovezi. Contra baronului Barkóczy, căpetenie din ministerul școlilor, gazetele jidane și jidănite din Ungaria au pornit o luptă mare cu tot felul de minciuni, pentru că a cutezat și cutează să ceară, ca în școlile statului religia creștină să nu mai fie batjocorită, iar elevii creștini să fie crescuți în legea creștinească. Vedem și noi, cari avem nenorocirea să ne dăm copii la gimnaziile de stat, cum unii dintre ei se înstrăinează de legea noastră strămoșască din cauza învățăturilor mincinoase a profesorilor jidani sau a celor fără credință în Dumnezeu. Ca să-i apere de aceasta nimicire a sufletelor cel puțin pe cei de religia catolică, Barkóczy a lucrat mult, ca elevii catolici să înființeze un fel de societăți, numite congregațiuni Mariane (în cinstea fecioarei Maria), în cari să fie crescuți în spirit creștinesc. Barkóczy s'a mai îngrijit, pe cât i-a fost cu putință, ca directori de gimnaziu să fie numiți profesori creștini, cu frica lui Dumnezeu. Asta nu i-au putut-o ertă Jidanii, de aceea au pornit cu minciunile în contra lui Barkóczy nu numai în gazetele lor, dar chiar și în dietă, care e pe trei sferturi jidovită. Până acum n'au biruit și ar fi cea mai mare rușine, dacă ar birui.

O altă dovadă de obrăznicia tot mai mare a Jidanilor e întâmplarea următoare. În Hajdunánás (în Țara ungurească), un

preot veniă dela o înmormântare. Un băiat ducea crucea, care se poartă acolo înaintea mortului. Un Jidan tinăr se apropie de cruce și..... o scuipă nemernic! Preotul l-a întrebat, cum cutează să faci așa ceva, dar Jidanul obraznic i-a răspuns, că el poate scuipă ori unde-i place. Jidanul a fost dat în judecată, ne mirăm însă cum de poporul l-a lăsat nescărmănat.

Și din aceste două pilde putem vedea, ce ticăloși sunt Românii, cari se întovărășesc cu străinii puternici astăzi. Pentru tot ce avem noi sfânt, străinii au numai batjocură!

Din dietă. În dieta din Budapesta se desbate acum bugetul (venitele și cheltuielile statului) pentru anul 1912. Mulți dintre vorbitorii maghiari, născuți sau făcuți, din opoziție sau guvernamentali, au avut de grije să-și arete și cu prilejul acesta colții contra naționalităților. Ba au avut de grije să facă și propuneri, prin cari să se amâne cât mai mult schimbarea legii electorale nedrepte de până acum. Așa deputatul Haydin a recomandat guvernului, ca mai întâiu să înlătore autonomia (puțină) comitatelor și să numească ministrii pe funcționarii dela comitate și comune, a-adeacă să introducă administrația de stat. Un alt deputat, tot guvernamental, Rakovsky (nu Stefan Rakovsky) a ținut să facă un articol pentru „Budapesti Hirlap“ sau altă zdreanță jidano-maghiară din Pesta sau Cluj, zicând între altele: „Guvernul, care ar suferi, ca naționalitățile să iasă înainte și s'ar uită cu mâinile în sân la surparea supremației (domniei preste alții) maghiare, ar fi ticălos și trădător de patrie. Năzuințele naționalităților contra întregimii statului (iredentismul!) trebuie respinse cu tărie și pace adevărată cu naționalitățile se poate face numai dacă ele vor recunoaște supremația Maghiarilor“. — Paște murgule!

Deputații români în dietă.

Dăm, după cum am făgăduit în numărul trecut, amănunte mai multe din frumosele și bărbăteștile vorbiri ale deputaților noștri în dieta din Budapesta.

Discursul dlui Dr. Teodor Mihali.

La 7/20 Noemvrie a vorbit dl *Dr. Teodor Mihali*, spunând între altele următoarele:

Guvernul Khuen-Hederváry îndată după ce a luat conducerea țării s'a arătat ca partizan al păcii cu naționalitățile. Președintele guvernului, Khuen, în persoană a tratat cu căpeteniile.

Cu părere de rău, însă, am constatat (văzut) puțin în urmă, că după declarațiunile de pace au urmat provocări la războiu. De aceasta am avut dovadă mai ales în timpul când s'au făcut alegerile pentru dietă. Nici nu mai vreau să vorbesc despre alegerile generale, — aceasta s'a făcut cu prilejul discuției bugetului din anul trecut. Ele vor rămânea de pomina pentru viitor.

Strigăte răutăcioase din partea unor mameluci de-ai guvernului: Le-a descris *Scotus Viator!* (cunoscutul publicist englez care în repețite rânduri a luat apărarea naționalităților din Ungaria. — Redacția).

Dr. T. Mihali (continuând): Sunt mulți dintre aceia cari cred că chestiunea (cauza, afacerea) naționalităților e o ches-

tiune de reforme administrative; că, dacă s'ar îmbunătăți administrația, însăși chestia naționalităților ar fi rezolvată... E foarte greșit acest fel de a judeca.

Chestiunea naționalităților nu-și poate găsi o rezolvire (deslegare) trainică de cât în legi și instrucțiuni publice, cari să garanteze existența politică a naționalităților, țărâmurându-li-se totodată influența (trecerea, vaza) în raport cu mărirea fiecăreia din ele. Tot prin legi trebuie să se asigure naționalităților libera lor dezvoltare pe terenul economic și cultural.

Nu zic, că îndreptarea relelor din administrație n'ar putea contribui în parte la ajungerea rezultatului dorit, îndreptarea administrației ar putea pregăti terenul (calea) pentru rezolvirea pentru totdeauna a chestiunii naționalităților. În această ordine de idei, depun un proiect de lege — despre care am spus în numărul trecut al foii — după care toate fărădelegile administrative să fie date tribunalelor ordinare.

Di Mihali trece apoi la reforma electorală și spune că și această chestiune e pentru partidul național român un motiv puternic de a refuza încrederea actualului guvern.

Au trecut doi ani de când guvernul Khuen-Hedervary a făcut promisiuni întunecoase, și până astăzi n'a găsit de cuvântă nici măcar să-și precizeze (să spună mai deaproape) punctul de vedere în chestiunea votului universal.

Partidul național român — închee di Mihali — a fost cel dintâi care a cerut introducerea votului obștesc și stăruie și astăzi în această cerere.

Noi dorim realizarea neîntârziată a reformei electorale, pe baza votului universal egal, direct, secret și pe comune.

Discursul

dlui Dr. Alexandru Vaida.

În ședința dela 10/23 Noemvrie, deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod a ținut un lung și important discurs.

Vorbește întâi deputatul justhist contele Teodor Battanyi. Se plânge contra actualei administrații municipale și cere să se facă o reformă mare administrativă.

Ia apoi cuvântul deputatul român Dr. Alexandru Vaida-Voevod, care este ascultat cu multă atențiune. În loji se află numeroși Români.

Di Vaida-Voevod începe spunând că dacă este adevărată vorba poetului ungar care spune că „nu e fericit Maghiarul“ cu cât mai mult se potrivește vorba aceasta la starea naționalităților nemaghiare. Greșala cea mare a bărbaților politici maghiari este, că în loc să vază de îmbunătățirea soartei tuturor cetățenilor din Ungaria, ei au pornit nelegiuita politică de maghiarizare.

Ungurii își prăpădesc puterile în lupta lor steapă în contra naționalităților, pe cari vor să le maghiarizeze, iar naționalitățile sunt silite să obosească luptând în contra pornirii de maghiarizare.

Di Vaida-Voevod critică apoi cu asprime politica guvernelor maghiare. Spune că încercările de maghiarizare ale Ungurilor sunt zadarnice. (Zgomot).

Sümeği Vilmos: Nu este ertat să se vorbească așa!

Vaida-Voevod: Pacea și liniștea nu se vor stabili în Ungaria atâta timp cât nu se va introduce egalitatea de fapt înaintea legii. Astăzi naționalitățile sunt nedrep-

tățite, căci administrația este pentru ei mamă vitregă.

Bărbații politici maghiari se plâng în potruva agitatorilor valahi, cari ațâță ura poporului român împotriva Maghiarilor. Ei bine, nu noi suntem agitatorii, ci funcționarii maghiari: prefecți, subprefecți, notari, etc., etc., cari nemulțumește adânc poporația prin diferite șicane, terorizări și asupriri.

Un asemenea rău este și maghiarizarea numelor. Ce noimă are să faci din Vasile-László, din Sebastian-Sebestyén, din Tiberiu-Tibor, etc.

Nadanyi (întrerupe): Dar din „Vaida“ cum s'a făcut Voevod“?

Vaida-Voevod: Vaida, Mihali și Cicio sunt nume cari sună unguște și cu toate acestea noi știm să reprezentăm bine interesele neamului nostru. Nu numele, ci sentimentul este lucrul principal. Sau dacă n'ar fi așa de ce Weckerle, Günther, Giesvein sau mai cu seamă, contele Khuen nu-și maghiarizează numele? Incheie acest pasaj spunând că maghiarizarea numelor este o nebunie și nu-și va ajunge nici odată scopul.

Di Vaida trece apoi la partea a doua a discursului său, vorbind despre administrația din Ungaria și despre situația sanitară (starea sănătății) a populației. Se plânge că guvernul lasă regatul într'o situațiune sanitară de plâns. Sunt comitate întregi, ca spre ex.: comitatul Bihorului, Sătmarului, etc., unde administrația nu-și face datoria. Știe cazuri adevărate, când, în timpul unei epidemii (boale lipicioase) funcționarii sanitari (medicii) petreceau la o vânătoare în timp ce bieții oameni zăceau bolnavi de boale lipicioase cu zecile, fără nici o îngrijire.

Spune că multe posturi de medici ceruali rămân neumplute. Un alt rău poate tot atât de mare este faptul, că cercurile medicilor sunt prea mari, așa că un singur medic cu toată bunăvoința nu este în stare să îngrijească de toți bolnavii. Sunt comune departe de 2 ore de drum dela comuna unde e reședința medicului.

Di Vaida se ridică apoi împotriva ziarelor și a diferitelor tipărituri pornografice (urite, cari conțin în ele lucruri slabe).

Spune că nici o țară n'ar suferi o revistă așa de scârboasă ca „Fidibusz“ și un ziar-revolver cum este „A nap“. Cere guvernului să ia măsuri în contra imoralității (purtării slabe) care este fără păreche în Ungaria.

Laudă instituțiunile sanitare din România, spunând că guvernul român știe mai bine să îngrijească de sănătatea poporului, decât guvernul ungar. Recomandă acestuia din urmă să imiteze exemplul guvernului român.

Cere guvernului să ia măsuri, ca funcționarii statului, cari locuiesc în părțile naționalităților, să învețe limba acelei naționalități, unde se găesc. Cele mai multe șicane și neînțelegeri se fac și se întâmplă din cauză că funcționarii nu cunosc limba poporului.

La urmă di Vaida a depus o moțiune (cerere), prin care guvernul e invitat ca, pe cale de ordonanță ministerială, să dispue închiderea cărcimelor Dumineca și în zile de sărbători.

Totodată cere înființarea unui minister al sănătății publice, — în care scop să se trimită o comisiune pentru studiarea organizațiunii serviciului sanitar din România.

În sfârșit invită guvernul ca fără întârziere să depue un proiect de lege pentru introducerea votului universal.

Discursul dlui Dr. Stefan C. Pop.

La 11/24 Noemvrie era anunțat discursul deputatului nostru Stefan C. Pop. În loji sunt numeroși studenți români și membrii coloniei române din Budapesta.

La ordinea zilei este bugetul ministerului de interne.

Vorbește întâi Kovacs Kalman, cerând să se acorde subvențiuni (ajutoare) mai mari Capitalei.

Ia apoi cuvântul di Stefan C. Pop, care combate guvernul printr'un discurs aspru.

Incepe criticând cu asprime administrația maghiară din comitate. Spune că nu există poate în lumea întreagă o administrație atât de ticăloasă ca aceasta. Funcționarii unguri își fac un titlu de laudă de a năcăji și batjocori poporația nemaghiară. Administrația e în mare parte cauza mizeriei dela țară.

Di Pop descopere apoi sistemul de corupție și de nepotism (protecția celor înrudiți) care domnește în administrația comitatelor. Puterea aparține în Ungaria unui mănunchi de familii de magnați unguri, cari monopolizează (vreau să ocupe numai ei) întreaga administrație din comitate și exploatează populația dela țară.

(La aceste cuvinte ale deputatului nostru, izbucnește un zgomot mare. Deputații din majoritate protestează. Președintele chiamă la ordine pe di St. C. Pop).

Di Pop își continuă totuși discursul. Se plânge că naționalitățile din Ungaria sunt nedreptățite. Datoria guvernelor maghiare este să aplice (să o și țină) legea naționalităților din 1868, prin care se recunoaște naționalităților drepturi egale cu acelea ale Ungurilor.

(Zgomotul izbucnește din nou. Deputații unguri strigă și cer chemarea la ordine a lui St. C. Pop. Președintele îl cheamă la ordine).

Di Pop continuă discursul aducând exemple vii în sprijinul acuzațiunilor sale. Arată ce ticăloasă e administrația în comitatul Bereg. (Zgomot). Cum se poate ca Români să aibă dragoste pentru Ungaria, dacă ei sunt asupriți și șicanați de administrația maghiară pusă în serviciul maghiarizării?

Critică apoi cu de amănuntul sistemul administrativ din comitate. Se declară contra drepturilor prea mari ale viriliștilor (cei cari plătesc mai multă dare), cari sunt de drept membrii în adunarea comitatului, și în contra felului de acum de-a se face alegerea funcționarilor comitatenzi.

Acuza actualul guvern Hedervary, că ascunde o politică pătimăse sub masca păcei. Respinge bugetul. (Aplauze pe băncile naționalităților).

După ce a vorbit și justhistul Hollo, a luat cuvântul primul ministru Khuen-Hedervary care a răspuns la discursul deputatului nostru Vaida-Voevod.

Contele Hedervary a declarat că de când a venit la putere s'a interesat mereu de chestiunea naționalităților. Greșește di Vaida când crede că trebuie așa de multă artă spre a se putea descurca această chestiune.

Deslegarea afacerii este foarte simplă, însă trebuie bunăvoință din ambele părți și mai mult patriotism din partea naționalităților, cari ar trebui să renunțe la visele lor separatiste (pe cari nu le avem. Red.)

Organizarea băncilor noastre întrece pe a celor maghiare (jidane).

La 1 Noemvrie s'a ținut în Budapesta o adunare compusă din oameni pricepuți, ca să se sfătuească cu privire la îmbunătățirile, ce ar trebui făcute institutelor financiare (băncile mai ales). La această adunare au luat parte și reprezentantul „Solidarității” noastre (uniunea băncilor românești), apoi reprezentanții unei reuniuni financiare din Viena și a reuniunii băncilor boheme.

În anii din urmă s'au constatat (la băncile jidano-maghiare mai ales) lucruri slabe. Ca să vadă, ce ar trebui să facă pentru vindecarea relelor, s'au adunat la sfat. E vorba să se aleagă din două drumuri unul: sau că băncile să piardă din autonomia lor, sau să rămână neatârinate și să se facă un control prin revizori (ceretători, controlori) anume pregătiți. După desbateri mai lungi a biruit ideea cu revizorii anume pregătiți.

Interesantă a fost vorbirea, pe care a ținut-o reprezentantul nostru. El a arătat, că în Ungaria există deja două grupuri mari de bănci, cari au introdus controlul obligator (silit): uniunea băncilor săsești și uniunea băncilor românești, numită Solidaritatea. Toate băncile, cari țin la numele lor bun, s'au învoit, ca o persoană pricepută să le controleze și să arete greșelile făcute, precum și mijloacele de îndreptare. Adevărat, că sunt și câteva bănci, cari se feresc de control. Asta e treaba lor, iar lumea va ști, cui să-i dea încredere, îndeosebi cui să-și încredințeze banii pentru depuneri. A arătat, cum la noi revizorul controlează bilanțul, facerea împrumuturilor, cum își plasează (așază) banca banii și altele. Revizorii nostri pot controla numai băncile, la cari nu sunt membri în direcțiune sau în consiliul de supraveghere. La urmă a recomandat celor adunați să urmeze pilda uniunii băncilor noastre.

Vorbirea reprezentantului român a fost ascultată cu multă atențiune de toți cei adunați acolo. Foarte mult s'au interesat de organizarea noastră reprezentanții austriaci, cari s'au rugat să li se dea vorbirea în traducere germană. Ba unul dintre ei, după cum spune „Revista Economică” din Sibiu, a adunat informațiuni (științe) foarte amănunțite despre băncile noastre, voinde să scrie mai pe larg despre ele.

Buna rândueală în toate afacerile noastre naționale economice ne ridică mult în ochii lumii, de aceea suntem mulțumitori cărturarilor nostri, cari lucrează în direcția aceasta.

Călimdarul Poporului. *Cele dintâi mii de exemplare au fost trimise la ceice le-au comandat. Călimdarul Poporului pe 1912 a trecut peste marginile obișnuite ale unui călimdar, căci numai textul cuprinde 236 de pagini. O bogăție nemaipomenită de material, petrecere, istorie, agricultură, poezii, povești și altele, apoi icoanele cele multe, totul contribuie să facă din Călimdarul Poporului o adevărată po-doabă a fiecărei case și un izvor nesecat de luminare și petrecere nu numai pentru un singur an.*

Cuprinsul amănunțit al lui și condițiile de cumpărare le arătăm în anunțul de pe pag. 10.

Stiri politice din străinătate

Războiul italo-turc. După știri din izvor turcesc, trupele turco-arabe au biruit din nou pe Italieni în Tripolis. Corăbiile de războiu italiene, cari se aflau în portul Tripolisului, au fost silite, din cauza furtunii, ce domniă pe Marea-Mediterană, să se retragă din portul primejdios (e plin cu stânci) în largul mării. Folosindu-se de acest prilej, când afară de aceea trupele italiene nici nu se gândiau, din cauza ploilor, la vr'un atac din partea Turcilor, aceștia au atacat cu tărie pe Italieni. Lupta a fost înverșunată, piept la piept. Italienii s'au retras, având 400 de morți și răniți și lăsând în mâinile Turcilor și Arabilor puști și munițiuni (încărcături).

Preste tot, ploile, cari au început acolo și țin luni de zile, dau mult de lucru Italienilor. Corăbiile cele mari de războiu, cari sosesc cu trupe nouă din Italia, nu pot debarca (scoate la mal) pe soldați, căci nu pot îndrăzni să intre în port, de altă parte vânturile cele mari răscolesc valurile mării așa de tare, încât ar îneca toate luntrile. Chiar și în oraș Italienii suferă mult din cauza vărsărilor de ape. Povoaiie mari au acoperit cu apă o parte a orașului, preste care sunt stăpâni Italienii, stricându-le și întăriturile, în dosul cărora se adăpostesc soldații. S'au surpat case și o cazarmă, iar după scurgerea apelor stradele au rămas acoperite cu un strat gros de mâl (pământ adus de apă), plin cu cadavre de oameni și animale. Se spune chiar, că un povoiu de-acesta a înecat o companie întreagă de soldați de geniu (pioniri).

Italienii se mai tem însă și de o altă nenorocire. Se poate adevărat întâmpla, ca flota lor să nu mai poată ajuta nimic armatei debarcate în Tripolis, așa că aceasta să fie nimicată cu totul.

Într'aceea o altă parte a flotei italiene se plimbă pe Marea-Mediterană în partea unde se găesc insulele stăpânite de Turci (de cătră Azia-mică). N'au cutezat însă până acum să bombardeze și să ocupe nici o insulă, căci guvernului italian îi este teamă să nu i se scoale în cap alte Puteri europene, îndeosebi Austria și Anglia. De altminteri guvernul italian a declarat în mai multe rânduri, că Italia nu vrea să atace Turcia europeană și dacă a trimis corăbiile de războiu și în partea aceea, o face numai ca să silească Turcia să încheie odată pace, dar așa cum dorește Italia!

Căci și de pace se vorbește mereu. Poporul italian încă pare a fi nemulțumit, căci vede, că trupele italiene nu câștigă nici o biruință mai de dai Doamne, dar de pierdut pierd mereu, fie și numai cu țărâita. De altă parte ambasadorii (ministri) Puterilor mari din Constantinopole, mai ales cel englez și francez, fac mereu propuneri guvernului turcesc, ca să facă pace. O propunere ar fi următoarea: Tripolisul să fie administrat de Italieni, cum administrează Englezii Egiptul, care își are de altminteri dieta lui națională (arabă) și armata sa. Partea de răsărit a Tripolitaniei (numită Cireneica și Bengazi) să rămână însă curat turcească, fără să aibă Italienii vr'un amestec acolo. Se pare însă, că nici aceasta propunere nu va fi primită. Italienilor le-ar fi rușine, după ce s'au lăudat, că într'o săptămână Tripolitania va fi a lor, iar Turcilor nu le convine, căci văd, că Italienii nu pot face ispravă și mai ales nu pot pătrunde în lăuntru Tripolitaniei, acum și din

cauza ploilor, dar mai ales pentru că Arabii și Berberii se împotrivesc cu toată puterea.

Revoluția din China continuă cu mare cruzime. Cele două popoară, Chinezii poporul vechiu, băștinăș, și Manciu, niște Tătari, cari au cuprins acum două sute de ani țara și au stors-o fără milă (mai sunt și alte țări de acestea) se omoară ca feărle. În săptămâna trecută trupe de Chinezi răsculați au atacat și pe Europeni, cari petrec în China, omorând mai mulți dintre ei. În unele orașe comerciale, Europenii au cerut dela guvernele lor să trimită soldați europeni, ca să-i apere. — Până acum nu se știe, cine vor rămâne biruitori: Manciu, cu care țin și unii Chinezi, sau Chinezii naționaliști.

Ce scriu alte gazete?

„Gazeta Transilvaniei” (Brașov). În politica financiară a băncilor din Budapesta constatăm în timpul din urmă un interes deosebit față de afacerile din provincie (țara afară de capitală). Până acum se ocupau ca provincia numai când îi dedeau credite (împrumuturi) ipotecare (cu întabulare). Astăzi se ocupă de ea prin cuceriri și acaparări sistematice. În părțile noastre s'au făcut descălecări la Sibiu, Brașov, Cluj, Murăș-Oșorheiu etc. etc. Urmează Alba-Iulia, Deva și alte centre mari și mici. Chiar zilele acestea „Magyar Általános Hitelbank” va „pune mâna” pe „Dévai Takarékpénztár”, după ce a „vindecat” institutul bancrotat „Dévai Hitelbank”. Se manifestează des afilierele sau — vorbind în limba cronicelei de ziare — statoririle de legături strimte între cutare bancă din Peșta și una din părțile noastre.

Noi Românii avem motivele noastre să fim mai neîncredători în fericirea, ce ne-o poate aduce expansiunea marilor institute din capitală. Motivul e lesne de găcit. În viața financiară a Ungariei se validează păreri politice și acolo, unde nu ar avea loc decât considerațiuni economice. Multele afilieri și legături nu însemnează decât o înaintare a imperialismului maghiar (a maghiarizării). Scopul îl mărturisesc, cât ocolind, cât fățiș, înseși băncile.

În fața invasiunii (năvălirii) de un soi nou nu ne putem apăra decât prin adunarea puterilor, de cari dispunem, și prin lucrare conștientă. Multele noastre bănci mititele sau se vor preface în bănci adevărat economice sau se vor contopi cu alte bănci mai puternice din apropierea lor. În loc de 200 de bănci „neatârinate”, adevărat înglodate în reescont cu 6—7 la sută, mai bine să avem 10 bănci puternice cu 190 sucursale, cari pot avea reescontul cu 4—5 la sută. Deosebirea de 2 la sută rămâne în profitul nostru, chiar dacă celelalte cheltuieli de regie (administrație etc.) ar rămâne neschimbate. Noi nu înaintăm în direcție sănătoasă. Toată întemeierea nouă (de bancă) înmulțește afacerile slabe și acordările (datul) ușurate de împrumuturi, fără să contribuie cu nimic la trezirea spiritului de întreprindere în sânul poporului.

Creditul ar trebui să se înlesnească numai pe seama oamenilor harnici și întreprinzători. Nici decum pentru ospete de trei zile, năfrâmi de mătășă și păpuși de 7 zloți.

Creditul băncilor noastre trebuie să fie productiv (împrumutul să înmulțească averea celui ce s'a împrumutat), atunci nu ne va păsă de invasiunea (năvala) băncilor străine.

Gavr. Todică.

Literatură și știință

Cursuri pentru analfabeți.

E cunoscut tuturor, cum Comitetul Asociației noastre a lucrat pe lângă conducătorii despărțămintelor, ca preoți, învățători și alți cărturari români dela sate să țină în cursul iernii cursuri pentru analfabeți, adecă pentru ceice nu știu carte. Dorința Comitetului n'a aflat răsunetul dorit, după cum s'a văzut din raportul Asociației, pe care l-am publicat astăvară. Lucrul acesta e foarte întristător, pentru că el dovedește nepăsare atât din partea celorce aveau să țină cursurile, cât și din acelece aveau să vină să învețe. E trist mai ales și pentru viitorul nostru politic. După toate semnele, în legea cea nouă electorală se va hotărî, că numai acela poate fi alegător pentru dietă și comitat, care știe cel puțin carte românească. Poate fi cineva oricât de bogat, oricât de cinstit, oricât de cuminte, dacă nu știe carte, nu numără ca cetățean deplin. Ba mai vedem un lucru: Învățătorii dela școalele maghiare din Sibiu și Cluj (vor urmări și alții) au vestit, că vor ține cursuri maghiare pentru analfabeții, cari știu unguște. Înțelegem ușor, ce scop urmăresc ei.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Meșianu dela Sibiu, care vede așa de bine lipsurile noastre culturale, a dat acum de curând o circulară, prin care îndeamnă pe păstorii noștri sufletești dela sate, pe preoți mai ales și pe învățători să se apuce cu toată râvnă de învățarea analfabeților. Dăm și noi o parte din circulara aceasta frumoasă, care este următoarea:

Fiindcă baza ori cărei învățături și lumînări este cartea, de care o mare parte a poporului nostru nu se poate folosi, căci nu știe ceti: mă văd silit a renoua însărcinarea dată prin circularul din 20 Noembrie 1908, Nr. 13,440, și a vă provoca și îndatoră și prin aceasta, pe voi toți iubitorii mei preoți și învățători, ca acum când poporul a terminat lucrul câmpului, și când dispune de mai mult timp liber, mai ales în serile lungi de iarnă, să reîncepeți, cu puteri nouă, instruirea gratuită, în cetire și scriere, a tuturor poporenilor din parohiile voastre, cari n'ar ști ceti și scrie.

Spre scopul acesta, mai înainte de toate preoții din comunele în cari ar fi analfabeți, să se consulte cu învățătorii noștri confesionali, ca unul dintre dânșii, adecă ori preotul, ori învățătorul, să ia asupra-și sarcina de a învăța pe analfabeți cetitul și scrisul, punându-se în vedere celui ce ar face aceasta și o remunerație din partea consistorului. În comunele acelea, unde ar fi mai mulți preoți și învățători, să se sfătuiască și să hotărască toți împreună, care dintre ei să ia asupra-și această sarcină; iar unde n'ar fi învățător confesional, ori în caz când acesta n'ar fi în stare a instrui, acolo însuși preotul să instruiască pe analfabeți cetitul și scrisul.

După această înțelegere, preotul în seara mai de aproape Duminecă ori sârbătoare să spună poporului, la înțeles, că dorind noi foarte o soartă tot mai bună poporului nostru, dar știind, că fără învățatură nu va putea ajunge asemenea soartă, și știind că o parte a poporului nostru nu știe carte, din care să se învețe și lumineze, ba mai știind noi și că tot din cauza lipsei

de carte poporul nostru nu e luat în seamă, ca popoarele cari știu carte, nici la alegeri comunale, comitatense și dietale: am aflat de bine a orândui ținerea de cursuri de iarnă pentru cei neștiutori de carte, și a îndatora pe preoți și învățători să învețe în dar, fără nici o plată, a ceti și scrie, pe toți cei ce n'ar ști carte. Și așa a sfătui și îndemna pe toți neștiutorii de carte, a se aduna în serile cele lungi de iarnă la acele cursuri, unde, în scurt timp, toți vor învăța cetitul și scrisul.

Intr'una cu aceasta să li-se mai spună și aceea, că pentru a le înlesni învățarea, — la cerere. — li-se vor trimite abecedare din tipografia noastră arhidiecezană, anume întocmite pentru analfabeți, cu preț ieftin — iar dupăce vor învăța cetirea vom îngriji să le trimitem cărți de cetire cu cel mai redus preț, din care se vor deștepta și lumina, cum să-și crească și să-și norocească mai bine pe fiii lor, cum să-și ducă mai bine afacerile lor, ca să aibă mai mult folos din acelea, cum să ajungă o viață mai tignită și cum să-și cunoască și să-și apere dreptul lor în caz de lipsă.

După aceste pregătiri, urmând a se începe cursurile de învățatură, preoții să ia un protocol în care să se inducă ziua începerii cursurilor, apoi toate celelalte zile în cari s'au ținut prelegerile, ca să se știe câte prelegeri s'au ținut, și în fine când s'au încheiat prelegerile.

De asemenea să se poarte o consemnare și despre cei ce au cercetat cursurile, precum și despre aceea, câți analfabeți au învățat cetitul și scrisul.

Cursurile aceste să se înceapă în luna aceasta și să se încheie la 15 Februarie anul viitor 1912, când apoi preoții până la finea lui Februarie 1912 vor raporta respectivelor oficii protopresbiterale pe scurt: cât timp a durat cursul? câți analfabeți s'au întrunit la cursuri și cu ce rezultat? cine a condus prelegerile? și altele, ce vor mai afla de bine, iar oficiile protopopești vor raporta consistorului cel mult până la 10 Martie 1912, pentru ca și consistorul să poată raporta proximului sinod arhidiecezan.

Observări dela sate.

— În formă de poezii populare, cu o ilustrație. —

Bate vânt și-i frig afară!
Noi țărani dela țară

De toate ne îngrijim:
Adunăm, chivernisim,
Vrtele ni-le grijim,
Spre ce-i bine ne silim;
Numai la una prea rar
Ne gândim, și-s înzădar
Sfaturile ce ne dau
Cei-ce binele ni-l vreau.
De comoara cea mai mare
Țăranul nost nu prea are
Grije, precum s'ar cădea
Dacă minte ar avea:
De copii, cari-s comoară
Țăranului dela țară.
(Nu râdeți țărani din sate
Că faceți numai păcate!)
Să știți, că comoară-s ei
Când sunt mari și mițitei;
Căci omul fără copii
Astăzi n'are bucurii.
Veți zice: „Trăiește bine!“
Eu vă zic: „Vai de-acel bine!“
Când la caz de morb sau rău
N'ai pe nime din al tău,
Care să te îngrijească,
Să te mângăie, iubească.
Neamurile când vin, cere
Să le dai bani și avere.

Dar alta îmi este vrerea,
Nu neamurile și averea.
Altul este scopul meu,
Pentru care lupt mereu.
Am zis, că, azi pe copii
li țineți de jucării.
Fie mari sau mititei
Nu vă'nteressați de ei
Și-i lăsați de capul lor
Pe calea greșelilor.
Nu știți că de când e mic
Și până când e voinic,
Mereu trebuie dat,
Mereu trebuie 'nvățat
Numai tot spre lucruri bune;
Părinții mereu a-i spune
De ce-i rău să se ferească,
De ce-i bun să se lipească.

Căci copilul e ca pomul,
Pân' ce-i tinăr poate omul
Să'l îndrepte, ca să crească;
De'l lasă să 'nbătrânească
Nu-l mai poți obli de loc
Și e bun numai de for.
Tot asemenea băiatul
Fă-'l se 'ncunjure păcatul,
Să cunoască ce e bine
Când e mic, căci când e june
Cu greu îl poți dezbăra
De ce-i rău a se lăsa.

Mulțor părinți bucurie
Le procură o prostie
Făcută de-odorul lor.
Vai, dar nu știu dumnealor,
Că prin a lor veselie
li dau zor spre mișelie.
Când îl văd că a furat
S'apucă de lăudat;
Nu știu că azi fură oul
Iar mai târziu fură boul.
De-l aud vorbe spurcate
Stau să-l sărute în spate.
Ba îl mai învață rău
Mamă-sa și tatăl-său
Când vorbesc între copii
Vorbe rele, nebunii.
Copilul le-aude toate
Și în mintea lui socoate,
Că ce face tatăl-său
Tot e bine, nu e rău.

Deci nu numai tot cu sfatul,
Ci cu fapta și purtatul
Se îndreaptă un băiat
Pe drumul adevărat.

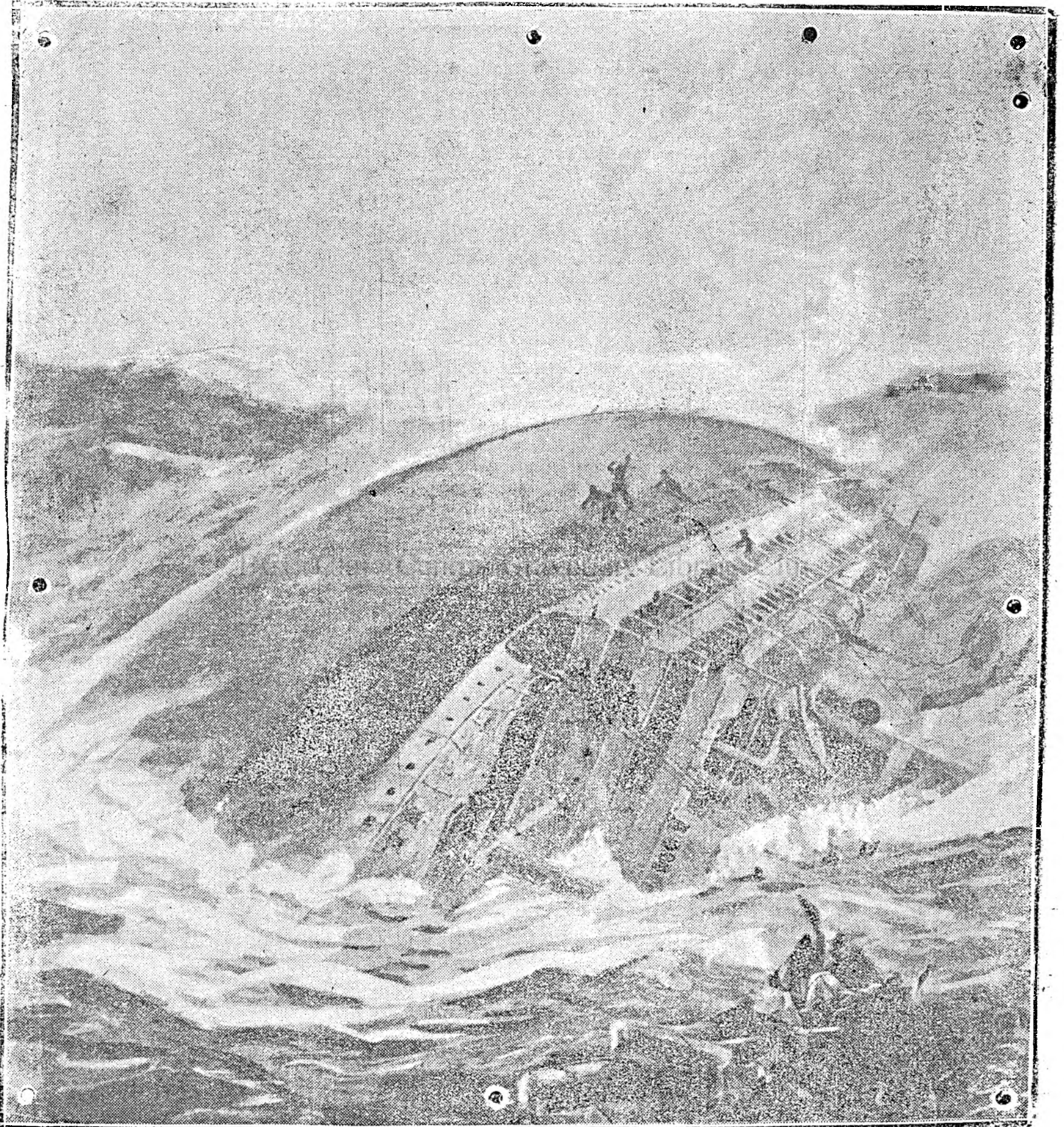
Iar de vreți la bătrânețe
S'aveți parte de binețe,
Și să aveți bucurii,

Vă îngrijiți de copii,
Și vă gândiți tot mereu,
Că samă lui Dumnezeu
Aveți să dați despre ei.
Gândiți bine, dragii mei,
Căci creșterea ce-o dați az
Ne face atâta năcaz,
Nouă cari mereu muncim

Cu copii ne năcăjim.
Din năcaz ne tragem boală
Cu copiii voștri în școală,
Căci așa puțin vă pasă
De creșterea lor de-acasă!
Eu v'am spus-o, voi ce-ți face
Voiu vedea, de-oiu fi în pace!
Petrea Dascălul.

Catastrofa unui vapor pe Marea Adriatică.

— S'au înecat 57 persoane. —

O mare nenorocire s'a întâmplat pe Marea Adriatică în noaptea din 24 Noembrie n. c. Vaporul italian „Romagna“, care circula (umbla) între orașul italian Ravena și Triest, s'a cufundat în apele mării. Dintre cele vre-o 70 de persoane, — matrozi și călători, — cari se aflau pe vapor, n'au putut scăpa decât vr'o 13 inși. Ceialalți și-au pierdut viața în valurile mării.

Cufundarea vaporului s'a întâmplat la ciasurile 3 și jumătate din noapte. Pe mare domnia o furtună grozavă, iar pe de altă parte mai era neajunsul, că vaporul

era încărcat cu saci cu urez. Valurile mării izbia mereu vaporul încoace și încolo, astfel că urezul s'a dat într'o parte a vaporului. Trăgând acum mai mult într'o parte ca cealaltă, a trebuit să se cufunde.

Ah! ce momente îngrozitoare trebuie să fie, când cineva în întunecul nopții, încunjurat de valurile furioase ale mării, își vede sfârșitul vieții! Inzadar strigi după ajutor, că nu te aude nimenea! Inzadar arunci ochii înlături, că nu vezi nimic!

După plecarea vaporului din Ravena, marea în curând a devenit foarte agitată

(cu valuri). Vasul înclina în dreapta și 'n stânga. Primejdia creștea din minut în minut. În apropiere de Bovigno valurile au pus stăpânire pe vapor. Erau 3 ciasuri. Luntrea de salvare (scăpare) fu în sfârșit coborâtă în mare, iar comandantul vaporului, locotenentul Rambelli, sări întrânsa dimpreună cu unii marinari. Toate celelalte persoane aflate pe bord, își găsiră, după o luptă lungă și disperată moartea în valuri.

Dintre călători numai proprietarul unei cafenele din Triest și fiul acestuia, se putură salva (scăpa), reușind să se acațe

și să pătrundă în luntre. Iată cum povestește acest om întâmplarea:

„Mă întorceam dela Ravena unde am vizitat pe mama mea și un copil de 12 ani. Cu mine aveam un copil de 5 ani. Marea era foarte agitată și în cursul nopții furtuna crescuse. Către ziuă eram aruncat cu copilul meu, de colo până colo în cabină. Ca fost marinar pe vremuri am putut recunoaște îndată că vasul se află în mare pericol. Alerg pe bord și văd că matrozii aruncau încărcătura (urezul) în mare, în timp ce vaporul se înclină când într-o parte când într'alta.

Mi-am pus îndată cordonul de salvare și după ce mi-am luat copilul din cabină, m'am reîntors pe bord. În timpul acesta valurile creșteau amenințătoare. Lumina electrică se stinsese. Am sărit în apă și văzui lângă mine barca de salvare a vaporului cu mai mulți matrozi. I-am rugat să ia copilul în barcă, ceea ce au și făcut, iar eu am înțot în urma bărcii, până când într'un moment de liniște am putut să sar într'nsa.

Mai târziu am întâlnit o altă barcă a vasului „Romagna“. Aceasta fiind mai mare, am trecut pe ea cu copilul meu. Dimineața am fost zăriți de vasul „Tyrol“ al Lloydului austriac, care ne-a luat pe bord. Vaporul „Romagna“ cu toți pasagerii și câțiva matrozi s'au înecat sub ochii noștri.

Chipul nostru ne arată momentul, când vaporul se cufundă în mare. În partea de sus a chipului se văd unele persoane, cari de pe bord cearcă să-și scape viața, dacă se mai poate. Jos se vede, cum se scufundă vaporul, iar unii călători au sărit în mare, și voiesc să scape cu înotul, pe când unii matrozi dau zor să scape cu o luntre mică.

Tatul lui Neacșu.*)

Pe-o largă și frumoasă vale
Mi se 'ntâlniră, iată'n cale
Un dorobanț**) și c'un uncheș
Plecat de ani, albit și pleș.

— De unde vii, voinicule?
— Vin dela Plevna, moșule.
— Dar pe la Plevna ce-ați făcut?
— Cu Turcii tare ne-am bătut
Și din cetăți i-am alungat
Și'n goană crunt i-am secerat.
— I-ați biruit?... i-ați biruit?...
Să fie Domnul preamărit! —
Dar... nu cumva ai cunoscut,
În luptă, spune-mi, n'ai văzut
Un băețan de tineri ani,
Căprar ca tine la Curcani,**)
Pe Neacșu cel dela Buzău,
Un flăcăian de statul tău?
— Ba, moșule l-am cunoscut.
Cumplit, voinicul, s'a bătut!
Ca un viteaz adevărat
La Grivița***) el s'a purtat.

*) În numărul 45 al „Foi Poporului“ am făcut înștiințare despre desvelirea monumentului ridicat vrednicului Român Ioan Nenițescu la Tulcea (România-Dobrogea). Am dat și o poezie a lui. Acum mai dăm una *Tatul lui Neacșu*, în care Nenițescu arată, că Românul e mândru când poate jertfi chiar și ce are mai scump pentru lege și neam. Poezia aceasta, precum și cea din numărul trecut sunt foarte bune de delamat la petrecerile noastre.

**) Soldații de infanterie din România se numiau mai înainte dorobanți. Fiindcă la căciulă (când se 'mbracă de paradă au căciuli pe cap) au o peană de curcan, le mai zice în glumă și Curcani.

***) O întăritură grozavă turcească, unde a curs mult sânge de Român până ce au cucerit-o din mâinile Turcilor.

Intotdeauna sta 'nainte
În lupta grea, întreg la minte,
Pe toți ai săi îmbarbăta
Și greu pe Turc mi-l atacă,
Deși sta Turcu'n șanț nătâng.
Întăiu perdut-a brațul stâng
Sărmanul Neacșu din Buzău,
Cel flăcăian de statul meu!
Dar orișicând întreg la minte
Da Neacșu, da mereu înainte;
Și întorcându-se 'ai săi
El le strigă: „Hai dragii mei!
„Impuținat sunt eu de-o mână,
„Dar nu și inima-mi română!
„Ea nu-i nici cum impuținată,
„Ci este-a țării mele toată.
„Că liber e născut să fie,
„Românul simte'n bătălie!
„Haidați soldați, și de-om muri,
„În veci de veci ne-or pomeni
Românii, cât Români vor fi!“ —
Dar cum grăia așa cu foc
De-odată șovăi în loc...
Un glonț în piept greu mi-l isbise!
El... ochii liniștit închise...
Alături am îngenuncheat,
Cu drag în brațe l-am luat,
Iar el murind tot mai șoptiă,
Curat lângă urechea mea:
„Că liber e născut să fie,
„Românul simte'n bătălie!“
Apoi nimic n'a mai grăit!

Atunci bătrânul gârbovit
De ani, de grijă și nevoi
Și 'ntoarse fața înapoi...
Și-o lacrimă grăbit își șterse.
Spre dorobanț apoi el merse
Și, ridicând albita-i frunte,
Părea bătrânul ca un munte
Cu vârful n'neauă îmbrăcat
De soare darnic luminat.
La dorobanț țintși privi
Și cu mândrie mi-i grăi:
— Știi, cine-i Neacșu din Buzău?...
E singurul copil al meu!

Glume și snoave.

Jurământul Românului.

Un hoț de Român furase unui Sas o coșniță plină de faguri cu miere. Străinul bănuindu-l, veni la el să cerceteze. Românul văzu la cât e și vrând să se desvino-vătească și să facă pe străin să-l creadă, că e nevinovat, începă să facă la cruci și să blasteme zicând:

Jupâne, cine-a furat mierea
S'o mânânce cu muierea,
Cu ceara
Să lumineze seara,
Odrogu
Să-l ardă focu,
Dracii'n păgubaș,
Că hoțul e de față.

Păgubașul auzind potopul de blăsteme și mai văzând pe Român făcând mereu la cruci, zise: „Destul loane, că numai m'a bate Dumnezeu și mai rău!“

Să nu înghițim dușmanul! Un preot zise unui bețiv: „Rachiul e dușmanul tău cel mai mare!

— Părinte, a răspuns bețivul, sfânta Scriptură zice, că trebuie să ne iubim și dușmanul.

— Așa este, urmă preotul, dar nu zice să-l și înghițim.

Știrile Săptămânii.

Sibiu, 30 Noembrie n.

Mandatul dela Vinț. În 23 Noemvrie n. s'a sfârșit desbaterea recursului înaintat de alegătorii români din cercul Vînțului de jos, unde candidase vrednicul nostru fruntaș, dl **Dr. Iuliu Maniu**. Sentința se va publica însă numai la 7 Decemvrie n. la oarele 12 din zi.

Pertractarea acestui recurs a ținut 8 zile. În cele dintâu 4 zile s'a referat (raportat) asupra cercetărilor făcute la fața locului. Iar în celelalte 4 zile advocații și-au spus observațiile și și-au ținut apărările lor. Trei zile de-arândul a vorbit numai vrednicul nostru avocat **Dr. Ioan Erdeli**, care a scos la iveală toate jărădelegile săvârșite de prezidentul acestei alegeri și organele administrative.

Toată lumea s'a convins, că dreptatea e pe partea Românilor. Iar o sentință dreaptă încă nu va putea spune altceva, decât tot asta! Vom vedea!

† **Generalul C. Budișteanu**, fost și ministru de războiu în România, a murit la 7 Noemvrie v. în București. El suferia mult încă dela războiul româno-ruso-turc încoace, căci la asaltul Plevnei fusese greu rănit de mai multe gloanțe, cari nu i-au putut fi scoase din trup, așa că a fost îngropat cu ele.

De vre-o lună căzuse la pat. Simțindu-și sfârșitul apropiat, a lăsat cu limbă de moarte să nu i-se facă la înmormântare nici o pompă, nici paradă militară, nici cununii, nici vorbiri. La mormânt să fie dus cu un car tras de doi cai. Așa s'a și făcut. Generalul Budișteanu moare în vârstă de 72 ani.

Scoală nouă românească. În Sângiorzul românesc s'a sfințit nu demult clădirea cea nouă școlară, care a costat șasezeci de mii de coroane. — Spune-mi cum e biserica și școala într'un sat, și-ți voi spune ce fel de oameni sunt acolo!

Teatru maghiar în România. Eră vorba să meargă la București, unde sunt o mulțime de Maghiari (sluji, slujnice și meseriași) o trupă teatrală maghiară, ca să dea câteva reprezentațiuni. Gazetele române de-acolo scriau, că n'ar trebui să se lase să joace ungurește, căci nici autoritățile din Ungaria nu lasă trupe teatrale române să joace românește, ba pe Z. Bârseanu, care e Ardelean și cetățean ungar, l-au arestat și silit apoi să plece din Ardeal. Cu toate acestea a venit o trupă condusă de unul Salgo. Trupa aceasta eră însă așa de ticăloasă, încât inșiși Maghiarii din București s'au grăbit să-i facă vânt, ca să plece din România. Nimeni n'a vrut să ia bilete de teatru dela ei.

Aviz. Călimdarul Poporului pe 1912 a apărut. Prețul unui exemplar este 40 bani, trimis prin poștă 45 bani. Revânzătorii primesc rabat însemnat. (Cei ce comandă mai multe exemplare și le plătesc înainte, capătă rabat mai mare ca aceia, cari le plătesc după vânzare.)

Nimeni să nu-și cumpere călimdar, până când nu vor vedea „Călimdarul Poporului“, care cuprinde o seamă de articole folositoare, apoi o mulțime de chipuri, poezii și tablouri foarte frumoase. Partea calendaristică și târgurile de față încă sunt schimbate, completate și rănduite din nou.

Din comediile holerii. În Braila, mai săptămânile trecute, o păreche tinăra dela marginea oraşului îşi serbă cununia. Intre oaspeţi erau şi doi oameni, cari fugiseră dela spital, unde fuseseră izolaţi (deschiliniţi) din cauză, că aveau vitrionul (microbul) holerii. Poliţia s'a luat pe urma lor şi i-a găsit petrecându-şi la nuntă. Medicul primar al oraşului a poruncit să fie izolaţi toţi nuntaşii, cu mirele şi mireasa cu tot. Au venit soldaţi, cari au încunjurat casa, unde se făcea nunta, şi timp de cinci zile n'a mai putut eşi nimenea din curtea aceea. Fiindcă în răstimpul acesta nu s'a îmbolnăvit nime, le-au dat drumul a şasa zi.

Înaintări de ofiţeri români în armata austriacă. Pe ziua de 1 Noembrie s'au făcut următoarele înaintări de ofiţeri români în armata austriacă:

La gradul de *general-maior*, colonelul Danil Mătăringă, comandantul brigădei de infanterie Nr. 13.

La gradul de *locotenent-colonel* (oberst-lieutenant), maiorul N. Lugojan dela reg. de artilerie Nr. 36 (Sibiu).

La gradul de *maiori*, căpitanii: Cornelius Cosgăria, dela reg. de inf. Nr. 43, transferându-l la reg. Nr. 51 (Cluj), şi P. Babeu din reg. de inf. Nr. 43, transferându-l la reg. Nr. 38 (Budapesta).

La gradul de *căpitani*, locotenenţii: Eugen Gonteanu dela bat. de vânători 23, actual profesor la şcoala de cadeţi din Ramenitza; Al. Vlad, din reg. de inf. 87 (Pola); P. Jecu, din reg. de artilerie (Lugoj); Ioan Morariu din reg. de inf. Nr. 61 (Timişoara).

La gradul de *locotenenţi* (oberlainant) sublocotenenţii: Aurel Georgescu, din reg. de inf. Nr. 37 (Viena); Valeriu Todoruş, din reg. de inf. Nr. 51 (Murăşorheiu); Mircea Păscuţ, profesor la şcoala de cadeţi din Budapesta; Eugen Cimpoacă de Sarova din reg. de inf. Nr. 65 (Miskolc); Leonida Pop, dela reg. de husari Nr. 2 (Viena); Al. Popp, din reg. de inf. Nr. 33 (Foca); Aurel Bogdan, din reg. de inf. Nr. 50 (Alba-Iulia); Ovidiu Sorescu, din reg. Nr. 50 (Alba-Iulia); Ion Lăzăroiu, din reg. de inf. Nr. 5 (Mărmarosziget); Mih. Coliban, din reg. de inf. Nr. 60 (Eger); Valeriu Smeu din reg. de artilerie (Eger); G. Spătaru, din reg. tren Nr. 4 (Budapesta).

La gradul de *sublocotenenţi* (lieutenant) cadeţii: Brutus Benţia, la reg. de inf. Nr. 2 (Braşov); Ioan Popp, la reg. de inf. Nr. 63 (Bistriţa); G. Stoia, la reg. de inf. Nr. 52 (Cinci-biserici); Z. Babeu la reg. de inf. Nr. 52 (Cinci-biserici); Iosif Drimbai, la reg. de infanterie Nr. 51 (Cluj); I. Vancea, la reg. de inf. Nr. 64 (Orăştie); G. Eli, la reg. de inf. Nr. 52 (Cinci-biserici); Aurel Petroviciu, la reg. de inf. Nr. 63 (Bistriţa); V. Bărbău, la reg. de inf. Nr. 64 (Orăştie); Valerie Tatu la reg. de inf. Nr. 54 (Alba-Iulia).

Nenorociri pricinuite de tren. În zilele trecute trenul, care pleacă din Sibiu spre România, a trecut la Vestem preste căruţa ţăranului Petru Ciolan din Şuramică. Caii fură răniţi aşa de greu, încât au trebuit să fie împuşcaţi. Ciolan a scăpat cu o rană uşoară.

În apropiere de Apoldul mic, Ioan Măţ din Ludoşul mare, a făcut prostia să sară din trenul, care mergea. El s'a rănit foarte greu în urma căderii.

Cum se poartă direcţiunea căilor ferate cu un arhiduce. Arhiducele Carol Francisc Iosif voia să călătorească cu soţia sa până la Saraievo. Abia ajuns la graniţa Bosniei în oraşelul Bosno-Brod, s'a întors îndărăt, plecând la Ragusa în Dalmaţia. Cauza acestei schimbări de drum e, după cum se scrie din Viena, următoarea: Arhiducele ceruse dela direcţiunea căilor ferate din Budapesta să i-se trimită vagon-salon austriac, cu care călătoresc arhiducii. Direcţiunea a răspuns, că nu-i poate trimite vagon austriac, căci acesta fiind prea uşor, n'ar putea circula (umbla) pe liniile ungureşti. Dar de vrea, îi trimite un vagon-salon unguresc. Arhiducele a cerut atunci din nou, să i-se trimită vagonul cerut, dar direcţiunea încă a răspuns, că nu poate. Arhiducele, nevoind să călătorească cu un vagon unguresc prin Bosnia nici nu s'a mai dus.

Pentru ce n'a dat direcţiunea vagonul austriac cerut de arhiduce? Pentru că cei din Budapesta, orbiţi de şovinism, n'au vrut ca cei din Bosnia să vadă pe un vagon pajura împărătească, ci voiau să se fudulească cu aceea, că uite, şi un arhiduce călătoreşte într'un vagon cu pajură ungurească. Dar n'au isbit cu planul lor, căci Arhiducele mai bine n'a călătorit. Se'nţelege, că cele spuse de direcţiune cu uşurătatea vagonului austriac au fost minciuni, căci acesta e tot aşa de greu, ca şi unul unguresc.

Cinci case arse din cauza unui copil. În comuna Nagykedel lângă Cherestur (în Săcuime), un copil s'a jucat cu lemnuşe (cătrăniţe) în apropierea unei şuri pline cu paie şi cu fân. Punea adevă un lemnuş de cele orăşeneşti pe o peatră şi cu altă peatră lovia în capătul lemnuşului, care se aprindea şi pocnea ca un pistol mic. Din nenorocire, un lemnuş aprins a sărit în paie, acestea s'au aprins şi în curând şura întreagă eră numai flăcări. Un vânt a mânat focul şi la clădirile din apropiere, aşa că în scurt timp cinci case împreună cu toate nemestiile (clădirile economice) au fost prefăcute în cenşe. Pagubele sunt de preste 50 mii de coroane. Dintre cei nouă păgubiţi numai câţiva au fost asiguraţi.

Printul Gheorghe al Serbiei, care a făcut atâta gălăgie când împărăţia noastră a anexat (şi-a alipit) Bosnia şi Herţegovina, a vrut să între în academia militară de războiu din Paris (Franţa). Fiindcă el s'a ocupat mai mult de ştrengării decât de carte, a căzut la examen, aşa că n'a fost primit în şcoală. Aceasta e o mare ruşine pentru un fecior de rege, care poate învăţa cât de mult, căci n'are alt lucru, nici de năcazuri nu ştie.

Şi-a împuşcat pe mamă-sa. În Vaşcău (comit. Bihorului) un vultur s'a repezit la mama proprietarului Bela Redek şi a început să o sfâşie cu ciocul. Redek a alergat iute în casă, şi-a luat puşca şi a tras un glonţ în vultur. Dar n'a nimerit pe vultur, ci pe mamă-sa, care a murit numai decât.

De ruşine. Femeia lui Pál Ferencz din Kiskallo a condamnat-o tribunalul din Satoraljaújhely (comună ungurească) la trei ani închisoare, pentru că furase. De ruşine a rugat pe bărbatul său, ca mai bine să o împuşte, decât să meargă la închisoare. Bărbatul a ascultat-o şi i-a tras un glonţ în cap. Femeia muri numai decât, iar bărbatul fu arestat.

Fărădelegile unui notar. Notarul străin de neam din Boros-Sebeş a săvârşit o mulţime de fărădelegi. Dl. Lazăr Oprea l-a acuzat pentru aceste fărădelegi, dar notarul tot el de cătră pădure, l-a dat în judecată, pentru că i-a vătămat, vezi Doamne, onoarea. Dar la judecată s'au găsit adevărate toate învinuirile Românului contra notarului, aşa că acum — abia! — s'a pornit cercetare împotriva „patriotului“.

Bătaie pentru Tripolis în Austria. Într'o crâjmă din Brück (oraş în Austria) mai mulţi lucrători cehi vorbiau cu lucrători italieni despre crimele săvârşite de Italiani faţă de femei şi copii arabi în Tripolis. Dela ceartă au ajuns la bătaie şi rezultatul a fost, că un Italian a fost omorât, unul rănit greu şi 12 răniţi mai uşor. Dintre lucrătorii cehi încă au fost răniţi mai mulţi.

Cânele credincios. Ceice am înviţat la şcoală din cartea de cetire a fericitului I. Popescu ne aducem aminte de cânele Azor, care a murit de jele pe mormântul stăpânului său, mort în războiu. Un asemenea caz s'a întâmplat de curând în Munţii Bârsei (ţinutul Braşovului). Un băiat de 14 ani cu numele Gheorghe Dihoi eră cu oile la păşune. Un criminal l-a împuşcat Luni. Patru zile, de Luni până Joi, cânele nu s'a mişcat de lângă cadavrul (corpul mort) băiatului, până când nişte oameni, atraşi de urletul cânelui, l-au găsit acolo. După ce l-au adus pe mort acasă, cânele, care de patru zile nu mâncase nimic, s'a întors iară la locul crimei, unde a rămas urlând.

Câtă credinţă la un animal!

O grozavă nenorocire de tren. Trenul accelerat (care merge mai iute ca trenul de persoane) dintre Anvers (Belgia) şi Paris (Franţa) a căzut în râul Thaumet. În tren erau vre-o sută de călători. Au perit în valuri şi în fărâmurile vagoanelor 80 de oameni, 13 vagoane au ajuns sub apă. Cauza acestei nenorociri a fost ruperea podului de preste râu din cauza valurilor mari. Fiind ceaţă, mecanicul (maşinistul) n'a văzut, că podul e rupt şi a dat drumul trenului cu toată puterea aburilor.

Arşi de vii. Ţăranul Stan Ruse din Cioranca (judeţul Buzău, România) îşi culesese porumbul (cucuruzul), dar neputându-l căra încă acasă, l-a lăsat pe câmp. De pază şi-a lăsat nevasta, pentru care făcuse o colibă de coceni de cucuruz. Marţi seara, femeia s'a culcat lângă colibă, iar pe cei doi copilaşi i-a lăsat în colibă. Femeia adormise, când se pomeni cu colibă arzând. Ingrozită năvăli în colibă, ca să scape copiii, dar nu le putu ajuta nimic, căci muriseră înecaţi. Biata femeie încă s'a ales cu arsuri rele pe mâni şi în faţă.

Se pare, că copiii s'au jucat cu lemnuşe.

Mort din cauza unui briciu necurat. În satul Daliţe lângă Bălgradul Serbiei un Sârb a murit curând după ce l-a ras barbierul satului. Medicul a constatat, că moartea i-a venit din otrăvirea sângelui prin briciul necurat. Sârbul avusese o zgrăbunţă, pe care i-a tăiat-o barbierul. Otrava din murdăria briciului a ajuns în sânge şi aceasta a fost cauza morţii. Briciul trebuie să sclipescă de curat, iar când folosim un briciu, cu care se rad şi alţii, e bine să trecem tăişul de câteva ori printr'o flăcără.

De-ale băncilor jidano - maghiare. Banca din Nagy-Tapolcsany eră pe cale de bancrotare, ca și cea din Deva. Cauzele

Dea-le recenzământului. In foaia oficială „Budapesti Közlöny“ e publicat rezultatul recenzământului (numărătoarea) cu

ECONOMIE

Însămnătatea ei.

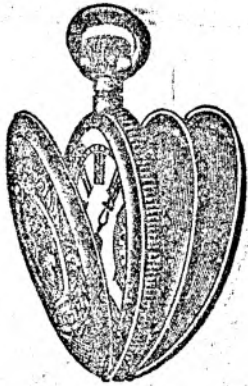
cu Românul, durere însă, Românul nu s'a arătat a pustiit fără milă, făcând asta și lui rău. Erau vremea codrul acoperit întin- mai în munții, pe cari am săpâni, ci și pe dealuri și du-se neamul nostru, i-au rmele de oi, vite, pentru pășuni. Tot mai mult s'a ocupe și cu plugăria, care e în pădure. Schimbarea iunii zilnice l-a făcut să t mai mult de curături, de tufe și copaci. După ce loc, nu s'a oprit însă la acum din lăcomia de-a nele tăiate și vândute. În munte, locul cu pădure a depărtat de sat, oamenii pot tăia nici pe un sfert inții și moșii lor. La șes le lemnul stă să aibă pre- ei de-acum ispășim păca- noștri, cari se gândea- lor, fără să-și aducă a- a trebuie să fie o avere oți urmașii lor. A trebuit estece) statul cu legi as- nedrepte, ca să pună ca- arilor.

au însămnătatea lor din vedere. Ori și unde ne odusele pădurii. Locuin- titele noastre, corăbiile și n'ar putea fi, dacă n'am erul ernii ne-ar prăpădi, irea. Partea cea mai mare eace mîncăm) nu ne-ar fi adurea nu ne-ar da lemne aburului nu am fi cunos- fi avut păduri. Inaintarea de pădure și cu toate ace- ni fără milă. E adevărat, ceput lumea să încălzea- de piatră, mașinile răbii sunt mînate cu aburi ara cărbunilor de piatră. piatră, odată scoși din pă- resc, așa că chiar având de ani cărbuni de piatră și odată se vor isprăvi. ă și mai folositoare îi este a producătoare de lemn; e tot așa de trebuincios, ar dacă a scăzut întrebun- terial de foc (în orașele irile din apusul Europei), se întrebunțează ca lemn nu ne putem clădi casa - dacă încearcă ici colea din fer și piatră (ciment),

acestea nu sunt așa de bune, ca cele clădite și cu lemn. Multe mobile din casă, jucării de-ale copiilor, număroase unelte de-ale meșteșugarului nu s'ar putea face, de n'am avea lemn.

Nu e meserie, care să n'aibă trebuință de lemn. Lemnarul, rotarul, tâmplarul (măsarul), butnarul (dogarul), strungarul, toți prelucră mai numai lemn. La multe alte meserii — chiar și la ferar și la lăcătuș — lemnul încă nu poate lipsi, fie și numai din cauza uneltelor, de cari au tre-

Tot lozul cîștigă!

EE??...

DE CRĂCIUM oferă gratuit

V., SAS-U. 24. ?

27. DECEMBRIE

a fiecărui an

orologiu de goldin

abrici de renume mondial din Chaux-de-Fonds, Helvetia. — Ambele oroloage se mersul regulat și precis, — o formă și înfățișare elegantă, care core- rate lunare, — în decursul acestei luni, — una din grupele de lozuri cari

Vindem

și anume unul dela BANCA HIP. UNG., T. REGINA ELISABETA, unul CRUCEA IANĂ pe 35 rate lunare à Cor. 10 50.

13 TRAGERI ANUAL:

1 Mart., 25 Apr., 1 Mai, 25 Jun., 1 Jul., 25 Oct., 2 și 2 Nov., și 27 Decemvrie.

CÎȘTIGURILE PRINCIPALE

Cor. 1,000.000
300.000—, 2 à 100.000—, 2 à 75.000—,
40.000—, 3 à 30.000—, 25.000—,
15.000—, 3 à 10.000— etc. etc.

OROLOGIUL

gratîs fiecine, care comandă dela noi lozu- sus și ne asignează anticipative primele rate, adeca în total suma de Cor. 31.50, avînd apoi ratele următoare regulat.

OROLOGIUL

ză comitentului imediat, adeca de odată cu de rate, cvitele și carnetul de cecuri postale. Ele ultime în anii 1959, 1969 și 1937.

ne asortimentul și Vă încredințați înși-Vă de adevăr!

cari n'ar fi în stare a solvi primele 3, 5 sau 6 rate de odată, — adeca suma de solvi numai rata primă. — În cazul acesta însă, orologiu rezervat i se va suma de Cor. 30—31.50, adeca 3, 5 sau 6 rate, după ce fel de grupă a comandat.

Vindem

un loz dela PRIMA CASSĂ de PĂSTRARE PESTANĂ din PATRIE pe 35 rate lunare à Cor. 5.—.

3 TRAGERI ANUAL:

5 Feb., 5 Jun. și 5 Oct.

CÎȘTIGURILE PRINCIPALE

Cor. 400.000
2 à 200.000—, 3 à 25.000—, 3 à 8.000—,
3 à 5.000—, etc. etc.

OROLOGIUL

il primește gratis fiecine, care comandă dela noi lozul de mai sus și ne asignează anticipative primele 6 rate lunare, adeca în total suma de Cor. 30.—, — solvind apoi ratele următoare regulat.

OROLOGIUL

se expedează comitentului imediat, adeca de odată cu lista legală de rate, cvitele și carnetul de cecuri postale.

Tragerea ultimă în anul 1976.

Fiind beat, n'a putut constată, dacă nu și-a stricat ceva înlăuntru. Se vede însă, că s'a vătămât înlăuntru, căci după câteva ciasuri a murit.

Ce dă statul pentru Kecskemét. Ministrul de finanțe Lukács a înștiințat primăria din Kecskemét, unde a fost astăvară cutremurul, că va cere dela dietă șase milioane de coroane, pe cari să le împrumute Ungurilor de-acolo, ca să-și reclădească casele dărâmate de cutremur. Până atunci le dă un milion două sute de mii de coroane.

Pe o jumătate de an 2 „ 20 „
Pentru țările străine 11 „ anual
(după cum stă scris și în fruntea foii).
De acum până la 31 Decemvrie 1912 4 coroane 70 bani.
De acum până la 1 Iulie 1912 2 co- roane 50 bani.
Iar de acum până la Anul-nou căl. vechiu costă 70 bani.
Lățiți deci „Foaia Poporului“ preste tot local, ca astfel să o putem face și mai bună!

buintă și cari nu se pot face fără lemn. Tot așa ne trebuie lemn la plugărie, în fabrici, în comerț. În timpul mai nou se întrebuințează lemnul și pentru fabricarea hârtiei de scris și de tipar, căci nu se mai găsesc zdrențe destule pentru a face toată hârtia trebuincioasă pentru cărțile și gazetele cele multe. Ba din lemn anume pregătit în fabrici se fac chiar și năfrâmi, netede și strălucitoare ca cele de mătase, numai mai tari.

Pădurea ne mai dă și multe alte produse întrebuințate de noi. În pădure s'au prăsit întâiu merii și perii, pe cari oamenii i-au nobilitat (îmbunătățit prin altoire) mereu, până am ajuns să avem merele și perele gustoase de astăzi. În pădure cresc fragile, smeura, afinele, coacăza și murele. Pădurea de stejar și cea de fag dă o hrană minunată pentru îngrășarea porcilor. Farmacistul (apotecarul) găsește între fructele ei multe leacuri alinătoare de dureri. Coaja pentru argășitul pieilor, gogoășele pentru fabricarea cernelii ni le dă tot pădurea. Rășină, terebentină, potașa (o cenușe întrebuințată și în leacuri și în fabrici), apoi tot felul de materii pentru vâpsit ne mai dă pădurea. Animale sălbatice, a căror blană, dela unele și carnea, o întrebuințăm, încă trăiesc în pădure.

Pădurea e însă de mare folos și pentru păstrarea și rodnicia pământului. Pe coaste pământul neacoperit de copaci amenință să se prăbușească. Dacă e însă acoperit de pădure, pământul rămâne pe loc, pentru că pământul acoperit cu mușchi sugerează apa ca un burete. Zăpada se topește în pădure mai încet ca la câmp, de aceea apele se scurg până mai târziu, ținând astfel mai multă vreme reveneala pământului. Pădurea nu păstrează numai pământul, ci-l și îmbunătățește, dacă frunzele și cetina rămân pe el. Căci din acestea se formează cu timpul o pătură moale de pământ, care absoarbe apa și îngrășă astfel pământul.

Chiar și asupra celor se întâmplă în aer are putere pădurea, și anume atât cu privire la schimbarea temperaturii (căldurii), cât și cu privire la vânturi și ploii. În cursul zilei aerul mai cald de pe câmp e demolat prin aerul mai răcoros al pădurii; noaptea se întâmplă contrarul; aerul mai cald al pădurii face pe cel mai rece al câmpiei mai căldicel, așa că nu se răcește prea tare. În ținuturile bogate în păduri rar se întâmplă furtuni așa grozave ca în cele lipsite de păduri.

Fără apă nu pot trăi nici plantele, nici animalele; fără ea nu e suc, nu curge suc, nu e viață. Pădurea soarbe din aer multă apă, dar ea și dă multă. Ținuturile păduroase au de regulă un aer umed, ploaia desil și cade rouă roditoare. Precum trage parafulgerul trăsnetele la sine, așa trage și pădurea norii de ploaie. Ploaia ce cade, nu satură însă numai pădurea, ci și câmpiile învecinate. De aceea și vedem în apropierea pădurii mai totdeauna câmp roditor.

Având pădurea putere asupra ploilor și a scurgerii lor pe coaste, ea are putere și în privința formării izvoarelor și în privința mulțimii apei de pârâie, văi și râuri. Cele mai multe râuri izvorăsc din munți păduroși; pădurea păstrează apa unui ținut, pădurea hrănește izvoarele.

Primăvara, când pornesc zăpezile to-

pite dela munte, o parte a apei e suptă de pământul pădurii, care se află la poalele și pe coastele munților. Dacă nu e pădure, toată mulțimea aceea mare de apă năvălește cu furie la vale, rupând pământul de pe coastă și înecând câmpia, de multe ori cu petriș. De aceea se întâmplă acum așa de des potopuri, cari prăpădesc averi și vieți de oameni, pentru că pădurile opritoare de potop au fost nimicite.

Pădurea îndulcește și aerul și în ziua de astăzi nimeni nu se mai îndoeste, că aerul de pădure e chiar leac în unele boale. Vedem deci, că pădurea nu ne este de mare folos numai prin lemnul și produsele ei, dar e de cea mai mare însemnătate și pentru dezvoltarea plantelor (cerealelor, erbii, pomilor ș. a.) trebuincioase nouă și animalelor. De aceea să grijim pădurea, care o avem, ca ochii din cap, folosindu-ne cu măsură de rodul ei, iar coastele rămase pleșuge din vina și lăcomia înaintașilor noștri, să căutăm să le împădurim din nou. Vom folosi prin aceasta nu numai celorce trăesc acum, dar și urmașilor noștri, cari ne vor binecuvânta. De aceste gânduri trebuie să fie conduși oamenii noștri dela sate, precum și reprezentanțele (consiliile) comunale.

Numai astfel vom dovedi, că nu numai *codru-i frate cu Românul*, pe care l-a adăpostit de mii de ani, ci și Românul e frate iubitor al codrului adăpostitor.

Știri economice.

Aviz. Dela „Albina“, institut de credit și de economii în Sibiu, primim următorul aviz: Aducem la cunoștința publică și a stimatilor noștri bărbați de încredere și clienți, că cu ziua de *1-a Octombrie a. c.* atât *Centrala*, cât și *filialele noastre au încetat a fi reprezentanțe generale* ale societății de asigurare „Donau“ (Dunărea).

Aflăm de cuviință a da acest aviz, fiindcă după informațiile, ce avem, de numele institutului nostru s'a făcut uz și după încetarea legăturilor dintră noi și „Dunărea“ în scopul acuirării de asigurări pe seama acesteia din urmă. *Directiunea.*

„Banca generală de asigurare“ în Sibiu. În legătură cu avizul „Albinei“ relativ la abuzul ce-l fac unele societăți cu numele ei întru acvirarea de afaceri de asigurare, suntem în măsură de a ști, că biroul *Băncii generale de asigurare* din Sibiu e deja instalat și și-a început lucrările. Tarifele de premii și condițiunile de asigurare ale Băncii noastre de asigurare sunt sub presă și în 2—3 săptămâni vor fi puse la dispoziția publicului. Și până atunci însă Banca primește și pertractează ori ce afaceri de asigurare așa că cei interesați i să pot adresa direct. Din partea noastră sfătuim cu tot dinadinsul publicul nostru să rezerve și să facă toate afacerile de asigurare la noua noastră bancă.

Prețul merelor în piața Vienii. Merele de Tirol, de cele mai bune și mai frumoase și pachetate frumos, se vând suta de kilograme cu 100 cor., cele mijlocii 50 cor., felul al treilea 30 cor. Merele trimise dela noi în lădițe simple se vând, cele mai bune, cu 20—25 cor. suta de kg. Dacă ar fi mai bine alese și pachetate, s'ar vinde mai scump.

A apărut

Călinarul Poporului pe 1912.

Anul acesta dovedește și mai mult ca în trecut, că „Călinarul Poporului“ este cel mai bun, cel mai bogat, cel mai frumos și cel mai bine îngrijit dintre toate călindarele noastre. Preste 50 de icoane alese și frumoase, de-ale bărbaților noștri frunțași, porturi, icoane dela serbările jubilarie ale Asociațiunii, împodobesc paginile lui. O icoană mare, *colorată*, care poate fi podoaba oricărei case românești, ne arată pe toți președinții, cari au fost în fruntea Asociațiunii noastre. Mai cuprinde Călinarul nostru două icoane, de cari nu s'au mai văzut la noi: porturi românești, de bărbat și femeie, de pe la anul 1650. Sunt după niște fotografii anume făcute de pe o carte tipărită acum 250 de ani.

Ce privește celalalt cuprins al lui, am avut grije să facem din *Călinarul Poporului* o carte de folos, pe care oricine să o păstreze cu drag și după ce i-a trecut anul. Văzând spre marea noastră bucurie, că poporul nostru nu se mai mulțumește cu un călindar sec de câteva pagini, am dat o bogată materie pentru *învățătură și petrecere.*

În anul acesta, pe lângă partea calendaristică obișnuită, am refăcut partea *despre postă și telegraf* astfel, încât oricine să se poată lumina numai decât, când are trebuință de sfat în privința aceasta.

Lista târgurilor încă am îndreptat-o astfel, încât oricine poate găsi numai decât târgurile de cari se interesează. Sunt făcute atât *după luni*, cât și *după comune.* (Târgurile după comune poartă și *însemnarea târgurilor de vită cornute, de oi, de porci și de cai*, cum n'au mai fost până acum.

Poezii frumoase de domnii O. Goga (Doina), I. U. Soricu (Doina), V. Eftimiu (Traian și Decebal), o mulțime de poezii populare, glume, sfaturi, pilde, cugetări, vorbe înțelepte împetrișează paginile. Frumoasă e poezia *La horă* de colaboratoarea noastră, doamna *Maria din Ocna*, precum și *Cântecul Țăranului.* Dăm și o anecdotă nouă de T. Speranță.

Istoria unui pocăit de părintele I. Agârbiceanu va lumina pe mulți despre prefăcătoria așa numiților pocăiți, acești lăpădați de legea noastră strămoșească. Dintre bucăți mai amintim: *Asociațiunea, Președinții Asociațiunii*, biografia d-lor *Cosma, Andreiu Bârseanu, Vasile Suciu, Aurel Vlaicu, Dr. Iuliu Maniu, Iacob Murășan* (cu fotografiile lor), o povestire frumoasă *Voia Domnului* de Mihail Sadoveanu, *Otrava beuturii, Școala de industrie din Sibiu* cu mai multe chipuri.

O bucurie și folos mare va pricinui cetitorilor călindarului *Advocatul popular*, în care dăm pe aproape 14 pagini sfaturi amănunțite

despre moșteniri și testamente

(Averea câștigată în tovărășie, Comunitatea averii, Zestrea, Dreptul de moștenire, Dreptul de moștenire al femeii, Desmoștenirea, Testamentul, Testamentul scris, Testamentul cu graiu viu, Revocarea (nimiră) testamentului, Împărțeala, Primirea moștenirii).

O poveste frumoasă despre *Istoria neamului omenesc* urmează unui articol

lin de sfaturi despre Apărarea pomilor de omizi.

Și'n anul acesta Răvașul nostru dă pe 34 pagini întreaga istorie culturală, politică și economică a neamului nostru în anul trecut, fără de-a uita de întâmplările mai însemnate din străinătate.

Di Petrea Dascălul dă versuri drăguțe pentru icoanele de porturi românești cuprinse în Călimdar. La sfârșitul Călimdarului dl Petru O. Orlățanu își face Răvașul său în versuri.

Mulți s'au adunat anul acesta, ca să dea un adevărat Călimdar al Poporului. Cetiți-l și vă veți convinge!

Călimdarul e mult mai mare ca anul trecut. Cuprinde numai literatură de cetit preste 200 de pagini, iar cu celelalte publicațiuni se urcă la 350 de pagini. Prețul lui este însă tot cel vechiu, de 20 cr. (40 bani) exemplarul, iar 5 bani pentru porto postal.

Cine comandă cel puțin 20 exemplare și le plătește înainte cu câte 20 cruceri bucata, mai capătă două călindare pe deasupra și se trimit toate acasă plătite de postă.

Acei care cumpără 25—50 exemplare le capătă cu 14 cr. (28 bani), dela 50 bucăți în sus cu 12 cr. (24 bani) unul, dar trebuie să plătească și poșta la primire.

Banii trebuiesc trimiși totdeauna înainte de aceia, cari voesc să capete călindare cu aceste prețuri atât de ieftine. Numai comande dela 30 exemplare în sus se trimit și cu rambursă, adică să se plătească la scoaterea dela postă. Mai puțin de 30 exemplare nu se pot trimite neplătite înainte, din cauză că atunci vine prea scumpă posta. — Călindare nevândute se primesc înapoi până la 15 Februarie n. 1912. Dar trebuiesc trimise plătite de postă, care nu se poate detrage din preț.

Toți aceia, cari voesc a vinde călindare să se adreseze la administrația „Foi Poporului”. La acei revânzători, cari sunt oameni de încredere, dăm călindare și ca să le plătească după ce le vor vinde, numai cât atunci nu e rabatul chiar așa de mare. Pe lângă plățirea după vânzare, dăm călindarul: cu 14 cr. acelora cari comandă dela 50 bucăți în sus, iar cu 15 cr. acelora cari comandă mai puține de 50 bucăți. Ei au însă a plăti și poșta, fiindcă pachetul se trimite neplătit.

Poșta Redacției.

Feneșul săsesc. Din lipsă de loc, se va publica în numărul viitor.

Vasile Lumperdean și Dionisie Rusu. Călindarele s'au trimis de aici în 25 Noemvrie n.

Vasilie Genie, Rusia. Foaia a mers regulat până acum. Era bine, dacă ne scrie ai noua adresă. Abonamentul a fost plătit până la 1 Septemvrie 1911. Acum s'a socotit iară pe un an până la 1 Septemvrie 1912. Pentru rest și-am trimis recomandat un călindar și o carte.

I. V. Măgărin în B. „Românul” apare la Arad, iar „Flacăra” la București (Strada nu mai e de lipsă). Cartea stuparilor săteni costă 50 bani, se află la noi.

Joan Pleșia, Rusia. Adresa s'a schimbat. Asta nu face nimic dacă, ocupația cere a Vă schimba mereu cu locuința. Numai să ne trimiteți totdeauna adresele scrise rusește. De bună seamă o fi greu cu vitele, dacă n'a mai plouat pe acolo de două luni.

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

editura și tiparul „Tipografia Poporului”.

69 31—

KALODONT

PASTĂ DE DINȚI ȘI APĂ DE GURĂ

de vânzare la:

PARFUMERII, FARMACII, DROGUERII etc.

Loc deschis.

Prof. Wasiliew consilier de curte, medic șef la spitalul St. Rochus din Warschau raportează: In cazuri, în care delăturarea aglomerărilor din canalul de mistuit sunt a se depărta, între toate izvoarele cunoscute, apa naturală amară **Franz Jozef** s'a dovedit ca cea mai bună de folosit. Apa Franz Jozef nu îngreunează nici după folosire mai îndelungată, din contră regulează minunat stomacul și circulația mașelor. Să poate cumpăra în farmacii și în drogării.

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după calendarul vechiu).

- 19 Noemvrie: Chibed.
- 20 Noemvrie: Chișineu, Soborșin.
- 21 Noemvrie: Canija mare, Hejesfalva.
- 23 Noemvrie: Ațel, Blaj, Făgăraș, Orăștie, Petelea, Turda, Zelau.
- 24 Noemvrie: Capolnoc-Mănăstur, Uzon.
- 27 Noemvrie: Bichiș-Ciaba, Cianadul-sărbesc și nemțesc, Oradea mare, Sereda Murășului.
- 28 Noemvrie: Apold.
- 29 Noemvrie: Pojon.
- 30 Noemvrie: Bioziod, Dej, Gheorgheo-Sân-Miclăuș, Rodna veche, Sân Miclăuș, Șeica mare, Zam.
- 1 Decemvrie: Aleșd, Feldioara (com. Brașovului), Timișoara.
- 2 Decemvrie: Făget.
- 4 Decemvrie: Alba-Iulia, Paraid, Silinghia.
- 5 Decemvrie: Abrud, Cetatea de baltă, Ciuc-Sân-Georgiu, Jibau, Ormeniș, Sighețul Marmăției.
- 6 Decemvrie: Hasmașul Lăpușului, Huedin.

Ce trebuie să bem?

este mai cu seamă acum în lunile calde ale verii o întrebare actuală a tuturor acelora, cari s'au convins, că, pe deoparte, beuturiile spirtoase nu pot potoli setea neputându-se bea în orice cantități fără a avea influență păgubitoare asupra sănătății și în cele din urmă fiind și prea scumpe, și că, pe de altă parte, nici orice apă potabilă nu e recomandabilă pentru potolirea setei.

Edeci timpul favorabil de a demonstra, că un decoct de „Enrilo-Franck”

un adaus și înlocuitor de cafea, recit, luat cu sau fără zahăr, ne prezintă un excelent și gustos potolitor de sete.

In urma calităților sale potolitoare de sete nici nu e nevoie să se bea mult din el, de obicei după un păhar dispare setea pentru mai multe ore. Pe lângă aceasta, consumarea lui e cât se poate de sănătoasă, căci apa fiartă în legătură cu agreabilul gust amăruu al acestui product natural sunt priincioase stomacului.

Acest potolitor de sete este atât de ieftin, încât consumarea lui și-o poate permite orice familie săracă, căci un pachetel costă 12 fileri, ajunge la 5—8 litri decoct.

De vânzare

se află o moșie de vre-o 23 jugăre, aflătoare pe hotarul Vinului de jos, în Lisca. Doritorii de a o cumpăra să se adreseze la Nicolae Apolzan și George Botoroga în Călnic (Kellnek) u. p. Sebeșul-săsesc (Szászsebes). 327 1—4

Biblioteca „Foi Poporului”.

Din Biblioteca „Foi Poporului” au apărut până acum următorii numeri:

- Nr. 1. Nichita Balica, povestire istorică de Silvestru Moldovan și Movila lui Burcel, de V. Alexandri. Ediția III.
- Nr. 2. Doine și strigături, culese și întocmite de Nicolae Regman. Ediția III.
- Nr. 3. Găsitul, poveste de Emil V. Degan și Punga cu noroc și căciula fermecată, povestire orientală prelucrată de Silvestru Moldovan. Ediția III.
- Nr. 4. Pomăritul, sfaturi în formă de dialog, de Iustin Sohorca, inv. Ediția II.
- Nr. 5. Ulisse, regele din Ithaca, povestire istorică de Silvestru Moldovan.
- Nr. 6. Rîs și veselie, anecdote și glume. Ediția III.
- Nr. 7. Găciturii, de Isidor Dopp, inv. Cu un adnex: Glume. Ediția II.
- Nr. 8. Edip, nenorocitul rege din Teba și alte întâmplări din vechime, povestiri istorice de Silvestru Moldovan.
- Nr. 9. Poezii populare și povești, greblete și netezite și la lume împărțite, de Parteniu Giurgescu.

Fiecare număr costă 20 bani, iar pentru postă este a se trimite 5 bani deosebit de fiecare carte (număr).

Alte numere în pregătire.

Nu uita

stimat cetitor, — la comande sau tot folul de alte cumpărări, făcute în urma unui inserat cetit în foaia noastră, — a aminti și spune, că despre lucrurile comandate sau cumpărate ai cetit în

Inseratul din „Foaia Poporului”.

Prin aceasta contribui și D-Ta la răspândirea și lățirea foii noastre, iar pe de altă parte vei fi servit de grabă, fără ca aceasta să te coste ceva mai mult.

Aviz pentru morari.

In comuna Calbor este de arăndat eventual și de cumpărat o moară cu două petri mânăta de motor cu ulei brut, la care gravează și comuna Boholt, ambele românești. Reflectanții să se adreseze la proprietarul ei Moise Derlosca, la „Furnica” în Făgăraș. 369 1—3

Vânzare de casă.

Din mână liberă se vând realitățile aflătoare în Sibiu, strada Bisericii Nr. 5—7 cu mai multe case, dintre cari una este nouă și are 7 odăi. Frontul este de 30 m. lungime, iar suprafața de 345 □° 365 1—2

Informațiuni detaliate se pot primi în cancelaria avocatului Dr. L. Musulin, Sibiu, strada Iosef 1, dela 8—12 a. m. și 3—6 p. m.

Pregătesc

peruci pentru păpuși

executate cu gust.

Plete, bucle de păr

și tot felul de părți de păr, pe lângă cea mai acurată execuție.

Adaus de păr

pentru „frizură modernă” în depozit.

Frizare pentru dame

în sau afară de casă. Tot aci se și cumpără păr. Intrare pentru dame pe sub poartă în stânga, ușa primă. — Pentru binevoitoarele comande se roagă

Fritz Essigmann
frizer
Sibiu, Schmidgasse 15.

De vânzare.

Ocupând, cu 1 Ianuarie 1912, un post nu-mi permite a mă mai ocupa cu economia, silît să vînd, pe lângă un preț scăzut, urmările unelte economice:

Un motor pentru benzin, de 3 puteri de e trierătoare cu curele și un ciur Nr. 5, sis- Clayton, precum și un ferestru circular cu să mișcătoare, care e foarte practic al purta motorul. Mai departe o mașină de sămănat curuz, cu 5 rânduri, o sapă pentru prașit cu țară și o rariță. Toate aceste mașini s'au folo- numai un an de zile și le vînd cu un preț sczut, pe lângă cea mai deplină garanție. Adresa „Ajutorului” și informații se dau la administrația „Foaia Poporului”. A se alătura o marcă pentru spuns. 346 3-3

Mare succes

su inseratele în „Foaia Poporului”, unde sunt ceite de mii de persoane de pretutindenea, din toate țările și din toate cercurile sociale, atât inteligență cât și popor.

De aceea „Foaia Poporului” este cel mai potrivit organ pentru publicarea a tot felul de inserate: pentru ocuparea sau cău- tarea unui post, apoi pentru vânzări, arîndări, cumpărări, deschideri de prăvălii și alte in- stituțiuni, cum și anunțarea a tot felul de mărfuri și articli ce trebuiesc persoanelor singuratice sau în familie. — Informații asu- pra prețului inseratelor se dau cu plăcere la

Administrația
„FOAIA POPORULUI”.

Marce de epistole

9000 diferite, garantata veritabile. Foarte fru- case alegeri trimit la dorință, la cei ce adună, 40—60% rabat, sub toate cataloagele. — Weisz, Wien I, Adlergasse 8. Cumpără și schimbă marce de tot felul. 299 6-6

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale pu- blicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta birou de informații și 24 43—

Agentură Românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în gene- ral în orice cauză dau în răstimp de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate che- știile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vor- base în persoană cu referentul cauzei și rezolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comer- ciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU,

Budapest, Lajos utca No. 141, III/19.

„AJUTORUL”, societate pe acții Filiala Mediaș

Aducem la cunoștința Onoratului public, că „AJUTORUL”, societate pe acții din Șeica-mare, a deschis cu începutul lunii Noemvrie 1911

O filială în Mediaș

care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. In special:

1. Primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese:

dela Coroane	1— 500	5%
„ ”	500—1000	5 1/2%
„ ”	1000 în sus	6%

fără nici o detragere, solvind și darea după interese.

2. Acoardă împrumuturi: pe obligațiuni cu cavenți, pe cambii, lombard, hipotecă, cu interese de 7—8%.

Filiala „Ajutorul” din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din Piața mică.

Rugăm pe cei interesați, ca în afacerile de bancă ce le vor avea să se adreseze cu toată încrederea, asigurându-i de serviciu prompt și culant.

„AJUTORUL”, soc. pe acții
Filiala Mediaș

345 4—10

În America unicul Depozit de cărți românești este Biblioteca Română în New-York

65 St Marks Place.

145 31—

Este dar în interesul fiecărui Român care pleacă sau este în Statele-Unite sau Ca- nada, să ceară marele și ilustratul catalog al acestei singure instituțiuni ro- mâne care pe lângă tot felul de cărți, note muzicale, și ziare ce apar în Ro- mânia și Transilvania, are și un foarte bogat asortiment de instrumente mu- zicale; fonografe, gramafoane, plăci și tuburi cu cântece românești, cea- sornice de tot felul, giuvaericele, mașini de scris, preparațiuni farmaceu- tice, articole de toaletă și alte mărfuri de foarte mare trebuință. — Catalogul se trimite fiecărui gratuit. — Se dau tot felul de informațiuni particulare adău- gînd marcă pentru răspuns. — „Biblioteca Română” primește și mijlocește și tri- miterea de abonamente pentru „Foaia Poporului”.

Dela „Biblioteca Română” se poate comanda și „Călimdarul Poporului” pe 1912.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și chetele executate în atelierul lui

Vasilie Ban la „Cisma mare roșie”

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc

161 29—

Pentru ce?

Pentru că această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare pă eche se trage jos chiria. De aceea el poate lîfera păpușii buni și tralnici pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN SIBIU, Strada Onei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 oare înainte de amiază.

COMANDELE DIN AFARA SE VOR EXECUTA PUNCTUOS CA ȘI PANA ACUM.

A XXIX-a

LOTERIE de STAT de BINEFACERE

reg. ung. pentru scopuri de folos public și de binefacere. — Loteria aceasta are 14,835 de câștiguri, în preț total de 475,000 Coroane, cari se plătesc în numerar.

Câștigul principal 200,000 Coroane în număr.

Mai departe:		10 câștiguri à . . .	cor. 250	cor. 2 500
1 câștig principal de	Cor. 30.000	20	10	4.000
1	20.000	40	150	6.000
1	10.000	100	100	10.000
1	5.000	200	50	10.000
1	5.000	2500	20	50.000
5 Câștiguri à Cor. 1000	5.000	12000	10	120.000
5	2.500	14835 Câștiguri laolaltă	Cor. 475.000	

Tragerea irevocabil la 14 Decemvrie 1911. — Un lez costă 4 Cor.

Lozuri să afă la Direcțiunea de loterie reg. în Budapesta (Oficiul principal de vamă), la toate oficiile postale, de dare și de sare, la toate gările și în cele mai multe trafici și case de schimb, atât în Ungaria cât și în țările Austriei.

325 6—6

Planul loteriei se trimite la cerere gratis și franco.

Direcțiunea ces. reg. de loterie.

500 Coroane plătesc celui-ce ar mai căpăta vre-odată durere de dinți ori li va miroși gura după-ce va folosi aya de dinți a lui Bartilla, o stielă cu 80 fl. Ed. Bar- tilla-Winkler Viena 191. Sommergasse 1. In Sibiu: farmaciile: în Piața mare 10; în Piața mică 27; strada Cisnădiei 59; ulița Turnului (Saggasse); ulița Onei 2; farmacia Teutsch; Meltzer, str. Gușteritei str. Cisnădiei In Bistrița: farmacia lui Herbert. Bebeșul-săseșec, farmacia Lederhilger; Sighișoara: farmacia lui Ligner.

Să se ceară pretutindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine primite. La locurile unde nu să poate căpăta, trimit articole cu 5 cor. 80 fl. franco 56 16—

Inseratele

numai atunci au valoare mare, dacă să răspundă pretutindenea, în toate țările, în toate cercurile sociale. Pentru acest scop să ofere îndeosebi inserarea în „FOAIA POPORULUI“.

Informații să dau și comanda să primească la administrația FOII POPORULUI.

O cărciumă.

eu bolțiță și trafic, în Sibiu la loc pe unde trec mulți români e de vânzare din cauză de boală. Informații se dau la Administrația „Foi Poporului.“

349 4-3

Contra tusei, răgușelei și catarului au efect mai bun 300 2-6

bomboanele Pemetete ale lui Réthy.

La cumpărare să fim atenți și să cerem apriat bomboane de ale lui RÉTHY, fiindcă sunt multe imitații fără valoare.

1 Carton 60 flieri.

Să cumpărăm numai bomboane Pemetete-ale lui RÉTHY!

Vinuri de masă escelente.

litra cu 52 și 60 fileri la cumpărare de cel puțin 50 litre ofere negustoria de vinuri

57 47-

JOSEF SCHULTZ

Sibiu, strada Urezului 20.

Viță oltoite de vie

„ortava conștientioasă, recunoscută în țara întreagă“ [337 4-]

Port-aitoi americani

deplin dezvoltate și crescute în teren deluros,

Vițe nobile europene,

în cele mai bune soiuri de vin și de fliegortii și pentru struguri de masă

liferază cu prețuri moderate

Prima pepinieră vișcolă ardeleană alui

Mihail Ambrosi

în Mediaș (Medgyes Nagyküllömegye).

Prietinul vilerului, catalog al soiurilor și prețurilor se trimite la cere e ori și cu gratis și franco. Fiește, cărei comanda se alătură instrucțiune ilustrată pentru plantare și îngrijirea viilor novă.

Mașina de cusut din recolul al 20-lea.

Cumpărați din prăvălii numai dela — firma noastră și dela agenturi. —

SINGER Co. mașină de cusut societate pe acții.

La cerere primește ori cine gratis un catalog despre instruirea cusutului pe albituri.

Numai

în

Warenhaus

(magazinul de tot felul de mărfuri)

Grünberger

SIBIU, strada Cisnădiei

cumpără Dumniata

365 2-52

haine pentru dame, domni și copii

bluse, rocuri, haine de dame pentru casă, costume pentru dame

Grozav de ieftin!

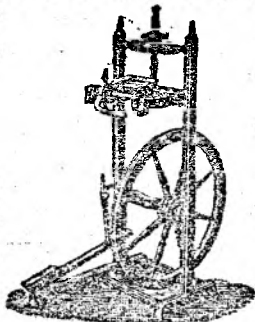
Prețuri fixe!

Castene-Ancoră cu petricele de edificat ale lui Richter.

sunt acum și înainte cea mai plăcută jucărie a copiilor.

Ele sunt singura jucărie, cu care copii se ocupă durabil; de aceea și sunt pe durată cel mai ieftin cadou. Ele sunt și singura jucărie, care prin cumpărare de castene de întregire și castene-pod se pot aduce la o mărime și perfecțiune oarecare, încât și oameni de specialitate se ocupă bucuros cu clădirea minunatelor zidiri de înălțime și poduri. Cine vrea se facă copiilor săi un cadou de Crăciun în adevăr cum se cade, un cadou, care nu e numai pentru petrecere ci și instructiv,

acela nu poate să aleagă decât un casten-Ancora cu petricele de edificat, de cari se află de vânzare în toate prăvăliile cu articli de jucărie; să luăm însă numai rănumitul fabricat original cu marca „Ancora“. Lista nouă de prețuri a castenelor de edificat o trimite franco F. Ad. Richter & Cie, furnisori de curte și camerali, Vena, XIII/1, Eitelberggasse 6-14 (Depositor I., Operngasse 16).

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

ROATE DE TORS

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să afle de vânzarea la

286 9-10

EMIL KRAUSS

— strugărie și atelier cu putere motrică —

Sibiu-Nagyszeben, Margarethengasse Nr. 5.

Ori ce roată ce nu merge bine să primește înapoi.

Prăvălie nouă!

Neîntrecuți sunt în calitate, durabilitate și fasonul elegant

Papucii anatomici dela Moskovits

SIBIIU

Strada Cisnădiei Nr. 4-6.

Prețuri fixe, dar solide! — Lucru de primul rang!

Preste 50 de filiale proprii în Ungaria! 306 8-10

La filiala Moskovits din Sibiu se poate cumpăra tot felul de încălțăminte pentru dame și domni!

50 de oi tinere

grase și frumoase, sunt de vânzare la Dumitru Boariu în Agârbiciu Egerbegy, Nagyküllő m.). Prețul după invoială. 348 3-4

Ludovic Ferencz,

CROITOR DE BARBAȚI

SIBIIU, strada Cisnădiei Nr. 12,

recomandă p. t. publicului

cele mai noue stofe de toamnă și iarnă în mare asortiment

noutățile 59 47—

sosite chiar acum, pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestimente precum: Sacko, Jaquete, și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru pardisiuri și „Raglam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate în atelierul meu, îmi permit a atrage deosebita atențiune a On. domni preoți și teologi absolvenți. — În cazuri de urgență confecționez un rând complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articli de uniformă, după prescripție croitura cea mai nouă.

CAROL GÜRTLER

lăcătuș de artă și construcții

Sibiu, strada Gușteriței Nr. 26

recomandă onoratului public interesat atelierul său, unde se execută tot felul de lucrări ce se țin de bransa lăcătușeriei.

Afară de aceea la mine se află totdeauna în deposit **cupatoare** de ori-ce mărime și cu diferite prețuri. 48 40-52

Berea albă și neagră

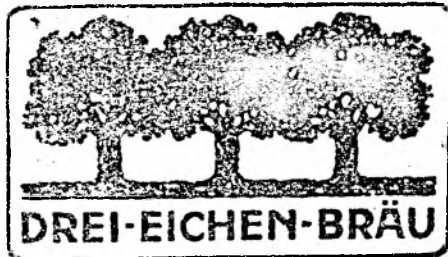
din

Bereria dela Trei-Stejari

in SIBIIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la orașe cât și la sate. 107 35—

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cumpărătorii se înmulțesc mereu.

Frații Gömöri

Magazin dela fabrică pentru mașini economice

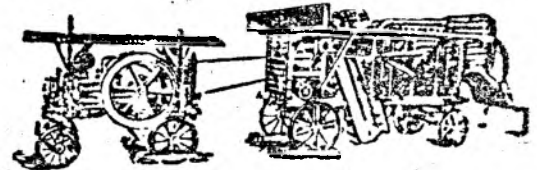
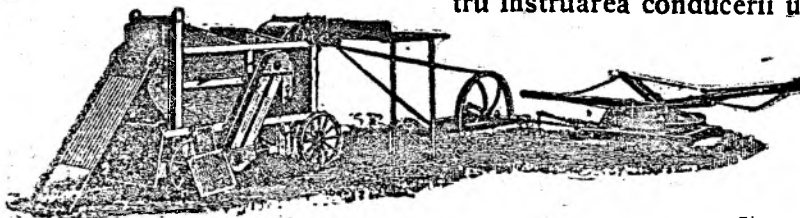

Budapesta,

IX., Boráros-tér Nr. 2.

Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier K. & R. Jezek în Blansko.

NOU! NOU! Cea mai simplă și mai completă garnitură de Mașini de îm-blătit cu motor în timpul de acum. Pentru instruirea conducerii unei astfel de mașini se trimite gratis cumpărătorilor un **montea**.

Construcția cea mai nouă.

83 38—52

Vârtejuri de îmblătit și curățit, cari merg foarte ușor, cu întocmirea în formă de sac, prin ceea-ce cu ajutorul a 3-4 cai, foarte ușor se poate îmblăti.

Mașinile numite mai sus le liferăm pe lângă deplină garanție și condiții avantajoase de plată.

Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, îi cercetăm noi acasă personal pe speșele noastre, prin

ceea-ce cumpărătorii cruță proviziunea gentului, ajung deci mai ieftin în posesia noastră mașinei și sunt siguri de cel mai bun serviciu.

Mașinile, cari au fost liferate prin firma **FRĂȚII GÖMÖRI**, au fost bine primite preste tot locul și sunt recomandate cu căldură la toți economii.

Catalog și preliminar de speșe se trimite la cerere gratis.

Mai departe recomandăm economilor mașini de sămănat, construcția cea mai nouă, tăvăluguri pentru sdrobitul pietrișului și tot felul de mașini economice, apoi mașini pentru fabricarea de cărămidă, țiglă de coperit, țiglă de ciment pentru coperit, alte mărfuri de ciment, precum și forme de fier pentru fabricarea de țevi de ciment și țevi la fântâni și mașini pentru spargerea pietrii.

O lucrătoare de rotărie

se află de vânzare în Sibiu, la o poziție foarte potrivită. De lucrătoare se ține toate uneltele de lipsă, precum și diferite lemne de lucru. De prezent lucrează două calfe și doi învățăcei, cari încă vor trece la noul proprietar, dimpreună cu comanda aflătoare la vânzare.

Doritorii să se adreseze la **Alexandru Damian**, Sibiu, Calea Șurei-mici (Kleinscheuerstrasse) - Nr. 2. 361 2-3

Câștigul cel mai mare eventual 600,000 marce.	Anunț de noroc	Câștigurile sunt garantate de stat.
Primatragerea 14 Decembrie.		
Șanșele de câștig		
ale loteriei mari garantate de statul Hamburg în care trebuie să se câștige		
9 milioane 841,476 de marce		
Câștigul cel mai mare în cazul cel mai norocos		
600,000 de marce		
resp.		câștiguri à
560,000 marce		300,000 marce
550,000 >		200,000 >
540,000 >		100,000 >
530,000 >		60,000 >
520,000 >		50,000 >
515,000 >		45,000 >
510,000 >		40,000 >
305,000 >		30,000 >
303,000 >		20,000 >
302,000 >		15,000 >
		10,000 >
etc.		

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 de lozuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate lozurile câștigă.

Venitele să urcă de la clasă la clasă și câștigul cel mai mare din clasa primă e av. de m. 6,000 iar cel din clasa 7-a 600,000.

Prețurile oficiale a lozurilor de clasa primă sunt: 317 7-8

Loz întreg
6 M. (7 K)

Loz de jum.
3 M. (3 50 K)

Sfert de loz
1.50 M. (1.75 K)

Planul oficial de lozuri prevăzut cu emblema statului în care sunt espuse prețurile lozurilor din clasele diferite precum și o consemnare a câștigurilor, îl trimite la dorință gratis și franco. Fiecare participant primește lista oficială a tragerilor imediat după trageri.

Câștigurile să plătesc prompt sub controlul statului. Comandă rog acum sau cel târziu până la

14 Decembrie n.

Samuel Heckscher sen., bancher Hamburg 36.

Tăiați aici

Comandă la Di Samuel Heckscher sen., Nr. 104 bancher, Hamburg 36.

Trimite-mi... (Loz întreg à 6 Marcs (7.- K)
> de jumătate > 8 > (3.50 >)
> de un sfert > 1.50 > (1.75 >)

Adresa:

Prețul aici alăturat cu mandat) Ce nu-i doriți.
cu rambursă / să se șteargă.

Marcă de scutire „Anker”

Liniment. Capsici comp.,
(343 4-42) Inlocuitor pentru
Anker-Pain-Expeller

este un lac de casă valorat de mult, care să folosească de mult ani ca fricțiune sigură la podagră, reumatism și răceli.

Atenție. Din cauza imitațiilor de puțină valoare să fim precauți la cumpărare și să primim numai sticle originale în șutule cu marca de scutire „Anker” și cu numele Richter. Cu prețul de 80 fil. C. 1.40 și C. 2.— să capătă aproape la toate farmaciile. Depozit principal la Iosif Török, farmacist în Budapesta.

Farmacia lui Dr. Richter la
„Leul de aur” în Praga.:
Elisabethstrasse Nr. 5 neu.

Banca culturală

institut de credit = și economii = **„LUMINA”** societate pe acții = în Sibiu =

Centrala: **Sibiu** Capital social . . . cor. 600,000
 Filiale: **Murășoșorhei** Fond de rezervă . . . > 15,000
 și **Tuda.** Depuneri . . . > 1,250,000

Acoardă împrumuturi

pe cambii de prima bonitate și pe hipotecă cu 7%
 pe cambii și obligații cu cavenți cu 8%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu 4 1/2% cari se pot ridica fără anulați 330 4-10
 cu 5% cari rămân mai mult de 1/2 an la institut, și
 cu 5 1/4% dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri primește institutul darea.

Deponenții externi pot depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

DIRECȚIUNEA.

La „Croitoria Universală”

I. PETRASCU

Strada Cisnădiei Nr. 30. **SIBIU.** Strada Cisnădiei Nr. 30.
 Telefon Nr. 172.

Premiat:
 Expoziția internațională de modă Paris 1911
 Grand Prix și medalia de aur.

Premiat:
 Expoziția universală din Roma 1911
 Grand Premio și medalia de aur.

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de primul rang, unde sunt ocupați la 20 de lucrători, primesc și execut tot felul de haine, atât civile cât și militare.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă tocmai acum mi-a sosit o mare alegere de stoffe engleze și indigene. Croială cu gust și după ultima modă, garantând pentru ori ce lucru.

Serviciu solid și grabnic. — Prețuri moderate.

Sprijiți industria română! 292 80—

Mobile ieftine și bune

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Strada Sării 37. SIBIU (Nagyszeben) Salzgasse 37.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, și fără a cumpăra,

Marea expoziție

de tot felul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică.

Se atrage atențiunea asupra

Atelierului propriu de sculptură și tapițerie de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. Orice cândă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate. 333 5—

Apelând la sprijinul On. public românesc, semnăm

Cu toată stima

Telefon Nr. 47. **Petruțiu & Platz**